

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Literatura jako součást života dítěte

Bakalářská práce

Autor: Markéta Dirgasová
Studijní program: B7310 – Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: Mgr. Olga Halamová

Zadání bakalářské práce

Autor:	Markéta Dirgasová
Studium:	P16K0004
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Literatura jako součást života dítěte
Název bakalářské práce AJ:	Literature as part of the child's life

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Ve své práci bych ráda se zabývala literaturou, která provází děti jejich životem od dětství až po pubertu. Zaměřila bych se na knihy Honzíkova cesta, Děti z Bullerbynu, Harry Potter, My děti ze stanice zoo a další. Součástí práce by bylo i obecné pojetí, jak celkově literatura ovlivňuje děti a jejich vývoj, chování. Jako projektovou část bych uspořádala veřejné čtení pro děti v knihovně, kde by i ony samy se vyjádřily, jaké knihy se jim osobně líbí. V rámci práce bude vypracován praktický projekt.

MAURER, Jiří. 2X101 pro děti a mládež: nejlepší a nejvlivnější knihy. Praha: Albatros, 2013. ISBN 978-80-00-03336-5 ČERNOUŠEK, Michal. Děti a svět pohádek. Praha: Albatros, 1990. ISBN 80-00-00060-1. HOLEJŠOVSKÁ-GENČIOVÁ, Miroslava. Literatura pro děti a mládež: (ve srovnávacím žánrovém pohledu): celost. vysokošk. učebnice pro stud. filozof. fakult. Praha: SPN, 1984. Učebnice pro vys. školy.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Olga Halamová
Oponent:	Mgr. Martin Markoš
Datum zadání závěrečné práce:	18.12.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně. Všechny použité prameny, z nichž jsem čerpala informace, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Hradci Králové dne 20. dubna 2020

Poděkování

Mé vřelé poděkování patří Mgr. Olze Halamové za odborné vedení mé bakalářské práce, za ochotu, vstřícný přístup a trpělivost.

Děkuji také všem respondentům, kteří se dobrovolně zúčastnili dotazníkového šetření.

Anotace

DIRGASOVÁ, Markéta: *Literatura jako součást života dítěte*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 53 s. Bakalářská práce

Teoretická část práce se zaměřuje na český čtenářský kapitál z pohledu historie až do současnosti. Blíže je představeno dětské čtenářství a je rozebráno, z jakých důvodů děti nečtou. Dále se práce zaměřuje na faktory, které ovlivňují dětskou čtenářskou socializaci. Na závěr teoretické části jsou blíže představeny celostátní akce na podporu čtenářství.

V praktické části jsou zpracovány výsledky dotazníkového šetření, které je rozděleno do tří skupiny, podle věkového rozmezí bez rozdílu pohlaví. Součástí praktické části jsou grafy.

Klíčová slova: čtenářství, socializace, kniha, předčítání, faktory

Annotation

DIRGASOVÁ, Markéta: Literature as part of the child's life. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 53 pp. Bachelor Degree Thesis

The theoretical part of this Bachelor Thesis is focus on Czech reading capital from history to the present. It is introduce in more details children's reading and reasons, why children don't read today The Bachelor Thesis is also focus on factors that influence children's reading socialization. At the end of the theoretical part is introduce in more details national events, which support reading

In the practical part are processed the results of survey, which is divided into three groups by age and regardless of sex. The practical part includes graphs.

Key words: reading, socialization, book, reading out loud, factors

Obsah

2. Historie českého čtenářství.....	8
2.1 Rozhlasová.....	8
2.2 Televizní.....	10
2.3 Počítačová.....	11
2.4. Internetová.....	12
3. Dětské čtenářství.....	13
4. Faktory ovlivňující dětského čtenář.....	16
4.1 Rodina.....	16
4.2 Škola.....	17
4.3 Knihovna.....	19
5. Celostátní aktivity na podporu čtenářství.....	20
5.1 Noc s Andersenem.....	20
5.2 Celé Česko čte dětem.....	21
5.3 BOOKO.....	21
5.4 Rosteme s knihou.....	21
6. Praktická část.....	22
6.1 Dotazníkové šetření.....	22
6.2 Skupina 6 až 12 let.....	22
6.3 Skupina 13 až 18 let.....	27
6.4 Skupina 19 až 40 let.....	37
7. Shrnutí dotazníků.....	46
9. Seznam použitých zdrojů.....	48
9.1 Tištěné publikace.....	48
9.2 Elektronické zdroje.....	49

1. Úvod

Dnes v 21. století považujeme četbu za naši nedílnou součást. Poskytuje nám zábavu, vzdělání či poučení. Samotný pojem četba označuje motivovanou aktivitu/ čas, který věnujeme knihám. Rozvoj četby dosáhl nejvyššího možného bodu, žijeme v době celosvětové gramotnosti. Kromě zmíněné civilizační stránky, má i stránku socializační (Trávníček, 2017, s.15-16). I když máme pocit, že čtení je individuální činnost, pravdou je, že nás knihy sdružují, propojují nás navzájem a stávají se prostředkem naší sebereflexe (Trávníček, 2008, s. 18). Socializační role četby více popsal ve své knize *Česká čtenářská republika* Jiří Trávníček, podle něj existují tři socializační role (Trávníček, 2017, s.29):

- a) Četba nás začleňuje do společnosti, jde o vztah „já“ a společnost
- b) vytváří vazby mezi lidmi navzájem, tj. mezi jednotlivými čtenáři
- c) čtení samo o sobě je aktem sdílení, socializace – toho, kdo čte, s tím, kdo text napsal

V minulosti zastávala kniha pozici primárního zdroje informací. Dnes svou pozici ztrácí a je nahrazována jinými informačními technologiemi – televizí a internetem (Bubeníčková, 2011, s.11). Právě podle těchto informačních médií lze rozdělit čtenáře do čtyř generací, které prožily různé společensko-historické události, které je ovlivnily, včetně jejich vztahu ke knize.

2. Historie českého čtenářství

2.1 Rozhlasová

Jedná se o generaci s největším věkovým rozpětím. Nejstarší z nich zažili až sedm státních útvarů. Jedná se o generaci, která zažila druhou světovou válku, únorový převrat v roce 1948, vpád okupačních vojsk v srpnu 1968 a také listopadovou revoluci 1989.

Lidé této generace pocítovali silný rozdíl mezi městem a vesnicí, tím se lišil i jejich vztah a přístup ke knize. Na vesnicích se lidé setkávali s negramotností, děti byly svými rodiči odháněni od knih, jako od něčeho neužitečného, co jim brání v práci, a proto si musely svůj vztah ke knize vybudovat navzdory jejich rodinnému prostředí. Přístup ke knihám zajišťovaly obecní knihovny, jelikož knihkupectví nebyla na vesnicích běžná (Trávníček, 2008, s. 37-38).

Mnoho jedinců se setkalo s knihou teprve ve škole. S větším nadšením přistupovali i k povinné četbě, i díky možnosti vzít si knihu domů. Celkově učitelé často zastávali role rodičů a vedli děti k lásce ke knihám.

Dalším zdrojem četby bývaly noviny. Vycházely v nich romány na pokračování, např. Karolína Světlá, nebo v *Zámku a v podzámčí* od Boženy Němcové (Trávníček, 2017, s.76-79).

Jde o generační tahouny České republiky, co se četby týče. Skladba knih je rozdílná s ohledem na pohlaví. Ženy této generace dávaly přednost beletrii dobové i klasické, populární se stala tzv. červená knihovna. Dominovaly především romány Betty MacDonaldové. Muži naopak vybírali literaturu faktu. Pro mužskou část čtenářů se stal oblíbený časopis *Mladý hlasatel*, který vycházel v letech 1935-1941. V prosinci 1938 si mohli čtenáři *hlasatele* poprvé přečíst Foglarovy *Rychlé šípy*. Parta okolo Mirka Dušína se vrátila v roce 1945 v týdeníku *Vpřed*. Do oblasti čtenářského zájmu pronikly i dobrodružné romány Julese Verneho nebo Karla Maye. Dalším fenoménem doby byly knihy Aloise Jiráska, které se hojně četly již v době první republiky. V 50. letech 20. století je znovu k lidem přivedla tzv. jiráskovská akce pod patronátem tehdejšího ministra školství, umění a věd Zdeňka Nejedlého. Jednalo se o řízenou kulturně-politickou kampaň ke stoletému výročí narození autora. Padesátá léta jsou také obdobím vyřazování knih, které neprošly politickým výběrem. Mnoho svědků tohoto ničení si některé exempláře vzali domů do knihovničky. Politický zásah se týkal i povinné četby. Knihy sovětských autorů, např. *Timur a jeho parta* od Arkadije Gajdara, si velkou popularitu nezískaly. (Trávníček, 2017, s.74, 80-84). Naopak Karafiátovi *Broučci* si našli své příznivce napříč všemi generacemi. Ze zahraničních autorů byly hojně čteny romány Johna Steinbecka, Ericha Marii Remarqua, Michaila Šolochova nebo Josepha Hellera. Novodobí čeští autoři tuto generaci nezaujali. Posledními čtenými jsou Hrabal, Kundera nebo Škvorecký, naopak Michal Viewegh je hodnocen jako autor, který píše hlavně pro obživu, tudíž se jeho knihy zdají odbyté (Trávníček, 2017, s.85-87).

Silným konkurentem pro knihu se stal rozhlas. Zprvu se jednalo o vzácnost, jelikož rozhlasová zařízení byla drahá. Od roku 1937 lze však rozhlas považovat za masové médium. V těžkých dobách naší země zastával svou důležitou roli v odboji. Již za Protektorátu lidé poslouchali zahraniční stanice a tato zkušenost přetrvala i po roce 1948, kdy se poslouchaly stanice Hlas Amerika, Svobodná Evropa nebo BBC. Podle tehdejších průzkumů byly populární rozhlasové hry, cestopisné přednášky, sportovní reportáže, lidová hudba nebo kabarety. Lze tedy vidět, že lidé vnímali rozhlas jako médium zábavy, kultury a osvěty, nikoli jako zdroj informací.

V roce 1953 přichází nové médium – televize. Stejně jako u rozhlasu, i televizi si zpočátku mohlo dovolit jen velmi málo obyvatel republiky. Jako masové médium ji

považujeme od roku 1961. Co se pořadů týče, fascinovaní diváci koukali téměř na všechno, později si začali vybírat pořady podle žánrů. Televize byla také vnímána jako přístroj, který odváděl pozornost od čtení. Dnes jsou lidé rozhlasové generace již v důchodovém věku, tudíž je pro ně televize primárním zdrojem trávení volného času (Trávníček, 2017, s. 70-71, 86).

2.2 Televizní

Jedná se o generaci šedesátých let, je jim mezi 45 a 64 lety. Vývoj osobnosti probíhal ve značné míře v době normalizace. Vyrůstali v systému dvojí pravdy – co se říkalo na veřejnosti, co se říkalo doma. Režim silně ovlivňoval fungování rodiny. Možnost studovat byla podmíněna správným kádrovým profilem a politickou bezúhonností. (Trávníček, 2017, s. 90-93). Knihy nakupují v menším počtu, hojně se navštěvují knihovny nebo si lidé půjčují knihy mezi sebou. Roste zájem o antikvariáty (Trávníček, 2008, s.39). Mizí hranice mezi městem a venkovem, výrazná část obyvatel se z venkova přestěhovala do města (Trávníček, 2017, s.99).

Jak již z označení generace vyplývá, dominantním médiem se pro ně stala televize. V roce 1973 bylo zavedeno barevné vysílání. Program televize nabízel politické pořady, sportovní vysílání, dokonce i seriálovou tvorbu – *F.L. Věk*, *Žena za pultem* nebo *Nemocnice na kraji města*. (Trávníček, 2017, s.94-97).

Knížní svět generace byl rozmanitý. Dětské čtenáře těšily pohádky Boženy Němcové, Karla Jaromíra Erbena nebo Hanse Christiana Andersena. K dostání byly i velice kvalitní překlady děl Astrid Lindgrenové nebo Ericha Kästnera (Trávníček, 2008, s.39). Z české produkce zaujal *Ferda Mravenec* Ondřeje Sekory, *Lada dětem* a absolutním fenoménem se stal *Krtek* Zdeňka Müllera. Další novinkou byly tzv. „KODovky“ neboli knihy odvahy a dobrodružství. Další velice populární knížkou, která se stala součástí povinné literatury, byla Říhova *Honzíkova cesta* s nezapomenutelnými ilustracemi Heleny Zmatlíkové (Trávníček, 2017, s.99-101). Díky zachování domácích knihoven a vzájemnému půjčování bylo možné zachovat odkaz Jaroslava Foglara. I přes politický zákaz vydávání jeho děl, mělo mnoho čtenářů možnost poznat dobrodružství *Rychlých šípů*. Kromě sdílení knih z domácích zdrojů, probíhalo šíření exilové a samizdatové literatury pomocí cyklostylu. Z povolené literatury si našly své příznivce knihy Arthura Haileya, detektivky Agathy Christie, Raymonda Chandlera nebo Erla Stanleyho Gardnera. Vydáváni byli i ruští autoři, se kterými se čtenáři nechtěli ztotožnit, protože se nemohli zbavit pocitu, že se jedná o díla propagandy. Vydavatelé ale právě původu autorů využívali a dařilo se jim vydávat díla problematičtějších spisovatelů, např. Michaila Bulgakova. Z domácích autorů vydávali knihy Vladimíra Párala, Bohumila Hrabala, Radka Johna nebo Jaroslava Seiferta. Silnou pozici na trhu tiskovin si vydobýly časopisy,

např. *Mladý svět* nebo *100 + 1*. Stát se předplatitelem znamenalo zapsat se do pořadníku nebo vyčkat, jestli již nějaký dřívější předplatitel nevypadl. Pro děti a mládež vznikl v roce 1957 dodnes populární časopis *ABC* a v roce 1969 ho následoval *Čtyřlístek*. Díky dvojici Zikmund-Hanzelka si lidé zamilovali i cestopisy, které jim do jisté míry vynahrazovaly nedostatek cestování a poznávání nových míst a kultur (Trávníček, 2017, s. 100-110).

Převrat v roce 1989 prožila generace již v dospělém věku. Revoluci přijali jako úlevnou a osvobozující. Co se čtenářské oblasti týče, po počátečním nadšení, kdy se začaly vydávat zakázané knihy, přichází fáze znepráhlednění, kdy se čtenářům zdá situace na trhu nepřehledná a oni sami se musí zorientovat. Výhodou se jeví krátká doba vydání, kriticky ovšem přistupují ke kvalitě děl. Kromě knih politicky nevhodných spisovatelů, se na pultech knihkupectví objevovaly i tituly s esoterickou a filozofickou tematikou. Pracovní doba se prodloužila, tím se zkrátil volný čas, tedy i čas věnovaný četbě. Konkurence rostla i v podobě ostatních médií: rozhlas i televize zvýšil až o sedmkrát počet odvysílaných hodin. Další nevídanou změnou byla cena. Nárůst cen přiměl čtenáře k větší návštěvnosti knihoven. Co se moderní literatury týče, podobně jako u rozhlasové generace, i u televizní generace si nezískaly velkou popularitu knihy Michala Viewegha. Naopak kladně hodnoceny jsou romány Vlastimila Vondrušky nebo Jiřího Hájíčka. Vyhledávané byly především romány celosvětově uznávaných autorů jako je Dan Brown, Stieg Larsson, Jo Nesbø, Khaled Hosseini ad. Kromě beletrie si Češi oblíbili i literaturu věcnou – vzpomínky, deníky a biografie slavných lidí (Trávníček, 2017, s.109-114).

2.3 Počítačová

Jedná se o generační populační explozi sedmdesátých let, tzv. Husákovy děti, plus část narozenou na konci minulého režimu. Vzhledem k faktu, že většina jejich života se udála po roce 1989, můžeme je nazývat generací polistopadovou. V revolučním období byli ve studentském věku, tudíž se přímo podíleli na politických změnách. Nastolené změny a možnosti dokázali využít. Otevřely se jim hranice a s nimi dosud nevídané možnosti pracovat nebo studovat v zahraničí. Povinný ruský jazyk vystřídala ve školách angličtina. Na vysokou školu již uchazeči nemuseli dokazovat politickou bezúhonnost ani příznivý kádrový profil rodiny. Rozhlas ve větší míře používali jako kulisové médium. Přichází i mnoho nových přehrávačů, jako video nebo DVD, takže televizi používali jako vlastní kino. V televizním programu je zajímavé hlavně zprávy a sportovní přenosy. Počítač se naučili používat jako věc zcela nutnou, které se nelze v novém světě vyhnout. Tištěné noviny a časopisy se stále drží v oblíbě. Otevřeněji se přistupuje k nahotě a erotice obecně.

Do knihoven chodí v daleko menším počtu než generace předchozí, více ale knihy kupují. Jsou ale spíše příležitostní čtenáři, ubývá jedinců, kteří věnují čas knize každý den. Daleko více se věnují digitální zábavě. K povinné četbě přistupují kriticky, raději mají díla z domácích knihoven nebo jiných nelegálních zdrojů. Podobně jako jejich předchůdci, i oni našli zalíbení v Říhově *Honzíkově cestě*. Jakýmsi spojovatelem školy a soukromí byly Petiškovy *Staré řecké báje a pověsti*. I když se jednalo o školní četbu, studentům se zamlouvala jako nástroj poznání řecké antiky. Mimo školu si rádi listovali ve Foglarovi nebo v cestopisech Zikmunda a Hanzelky. Dále se četly mayovky, verneovky a populární edice KODovky. Během tzv. knižních čtvrtků vycházela díla jako kultovní román *Na cestě* Jacka Kerouaca nebo Levinův román *Rosemary má děťátko*. Ze světových spisovatelů si své zvláštní a neotřesitelné místo napříč generací našel John Irving. Po listopadovém převratu se začaly postupně měnit i školní osnovy. Pronikla do ní i díla dříve zakázaných autorů jako Škvorecký, Havel, Foglar nebo Kundera. V devadesátých letech přišel fenomén Harryho Pottera. Pravou potterovskou mánii ale zažila až generace následující. Žánr fantasy našel svého významného zástupce v podobě ságy *Pán prstenů* od J.R.R. Tolkiena. Dalšími hojně čtenými autory byli Terry Pratchett nebo Andrzej Sapkowski. Dívčí část populace se zaměřila na romány Lenky Lanczové nebo Stanislava Rudolfa. Velký boom 90. let byl časopis *BRAVO*. K novodobým českým spisovatelům přistupuje počítačová generace otevřeněji než její předchůdci. Romány Michala Viewegha konečně našly své zastánce. Zajímavým faktem je stoupající popularita českých dobových spisovatelek jako je Tereza Boučková, Simona Monyová, Bára Nesvadbová, Irena Obermannová či Kateřina Tučková. Především čtenářky oceňovaly příběhy ze současnosti, s kterými se mohly ztotožnit.

Díky otevření hranic a možnosti vycestovat ať už za prací nebo studiem, vzrůstá počet přečtených knih v cizím jazyce. Silným konkurentem četby se stává digitalizace. Knihy musejí svádět každodenní boj s počítačem a posléze s internetem. Lidé, kteří ale byli zvyklí číst od dětství, ve svém koníčku i nadále pokračují, a dokonce využívají internet k rozšíření svých obzorů, vyhledávají informace ke knihám nebo diskutují na stránkách určených s ostatními uživateli (Trávníček, 2017, s.115-134).

2.4. Internetová

Věkové rozhraní generace je mezi 15-24 lety. Jedná se o nejméně početnou skupinu z důvodu právě věkového rozpětí oproti ostatním generacím. Jde o generaci silně ovlivněnou sociálními sítěmi (Facebook, YouTube, Twitter). Narodili se po revolučním roce 1989, se socialistickým režimem se seznámili pouze z vyprávění nebo z hodin dějepisu. Bývají

označování jako mileniálové. Z politického hlediska vyrůstají v době liberální demokracie. Do světa digitalizace se narodili, nemuseli se jí naučit používat jako jejich rodiče. Svůj čas tráví na internetu, televizi a rozhlas je moc nezajímá. Zprávy si zjišťují na internetových serverech. Sociální sítě se pro ně stávají prostředkem každodenní komunikace se svými vrstevníky.

Volný čas krátí, především chlapci, u počítačových her. Upřednostňují chození do knihoven místo nakupování knih, důvodem je ekonomická situace. Kladný přístup mají i k čtení na čtečkách nebo podobných přístrojích. V posledních letech se právě E-book snaží prosadit na úkor tištěných knih. Výhodou je pro uživatele jednoduché ovládání, kdy se nám na jednom displeji objeví celá knihovna (de Tonnac, 2010, s.7). Díky znalosti angličtiny jsou nad průměrem ve čtení knih v původním jazyce. Z dětství si pamatují předčítání knih pohádek od Němcové, Erbena, bratří Grimmů nebo Andersena. Sami si četli knihy jako *Děti z Bullerbynu* nebo *Honzíkovu cestu*. Říhova kniha zazněla napříč třemi generacemi. Nadčasové dílo si získalo srdce dětí, díky kouzelnému příběhu chlapce Honzíka, který jede na prázdniny k dědečkovi s babičkou a ilustracím Heleny Zmatlíkové. Další knihou vyhledávanou napříč generacemi jsou *Rychlé šípy*. Foglara vyhledávali hlavně členové nově obnoveného skauta kvůli ideálům a hodnotám, které šípy vyznávaly. Jmenované knihy jsou důkazem, že není důležité, kdy kniha vyšla, ale jaké poselství chce předat. Dalším kritériem je věk. U knihy *My děti ze stanice ZOO* dochází k přechodu z dětské literatury k té dospělé. K „přechodové“ literatuře se řadí i na popularitě vzrůstající žánr fantasy. Četl se J.R.R. Tolkien, C.S. Lewis nebo G.R.R. Martin. Největším fenoménem této generace se ovšem stal vymyšlený kouzelný svět britskou spisovatelkou J.K. Rowlingovou – Harry Potter. První díl vyšel ve Velké Británii v roce 1997, v České republice v roce 2000. Děti dostaly šanci vyrůst spolu s hlavní postavou. Pravděpodobně nenajdeme knihu, která by ovlivnila generaci více než právě tato kniha. Harry Potter se stal jejich stylem života (Trávníček, 2017, s.137-151).

3. Dětské čtenářství

Co znamená termín literatura pro děti a mládež neboli dětská literatura? O definici pojmu se literární vědci snaží již od 20. století (Čeňková, 2006, s.11). Jedná se o druh knih, které vznikly díky předpokládanému vztahu „literatura“ a „děti“ (Segi Lukavská, 2018, s.13). Z obecného hlediska zahrnuje pojem dětská literatura díla a texty, které jsou přímo určené dětem a mládeži, tzn. čtenáři ve věku 3-16 let (Čeňková, 2006, s.12). Literatura záměrně psaná

pro tuto věkovou skupinu má za sebou poměrně krátkou historii. Až do období romantismu děti četly literaturu určenou pro dospělé. V romantismu se objevily první známky zájmu o vznik literatury určené přímo těm nejmenším. První pohádkové sbírky byly ovšem napsány opět pro dospělé, autoři chtěli zachytit hodnoty lidové slovesnosti, teprve v průběhu času se z nich vytvořily přijatelnější verze pro dětské čtenáře. Pohádky nebyly jediným převzatým žánrem. Mnoho děl, původně pro dospělé, se zařadilo do kolonky „dětská literatura“, u nás např. *Babička* od Boženy Němcové (Chaloupka, 2005, s. 535).

Existuje několik periodizací etap dětského čtenářství. Jednou z nich je periodizace podle Jaroslava Tomana. Ta dělí čtenářství do tří skupin (Bubeníčková, 2011, s.16):

Předčtenářská etapa:

- mladší: do 3 let
- starší: 3-6 let

Čtenářská etapa – mladší školní věk:

- 1.fáze: 6-8 let
- 2.fáze: 9-10 let

Čtenářská etapa – pubescence:

- 1.fáze: 11-12 let
- 2.fáze: 13-15 let

Čtenářství má pozitivní vliv na vývoj dítěte z hlediska psychologického i vzdělávacího. Utváří životní styl a je součástí našeho kulturního kapitálu (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s.11). Čtení vnímají dospělí, stejně tak i děti, jako zábavnou aktivitu, které se dobrovolně věnují ve svém volném čase. Děti ve věku 6-14 let mají přibližně 5-6 hodin volného času, který je z velké části řízen rodiči. Ti chtějí, aby volný čas jejich potomků byl přínosný a rozvíjející, proto jim zařizují různé mimoškolní kroužky. Za vhodné aktivity se považuje sport, návštěva kroužků nebo trávení volného času s kamarády. Četba se spolu s poslechem hudby řadí mezi preferované aktivity, které patří do mediální sféry. Další „online“ neboli mediální aktivity již tak populární nejsou, řadí se mezi ně sledování televize, hraní počítačových her, sociální sítě nebo obecné trávení času na internetu (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s.17-19). Právě příchod digitalizace, která v posledních letech zažívá silný

nárůst, ať už v počtu uživatelů nebo v počtu na něm strávených minut, odsunula čtenářství na druhou kolej.

Podle celostátního průzkumu, probíhajícího v letech 2013-2018, dochází k mírnému poklesu čtenářské kultury, nejedná se ale o pokles zásadní (Trávníček, 2019, s.41).

Např. skupina mladších dětí do 14 let zaznamenala nárůst denního čtení z 13 % na 18 %. Pokles frekvence četby naopak nastal u mládeže (15-19 let). Znatelný rozdíl u všech věkových skupin je i z genderového hlediska. Dívky jsou aktivnějšími čtenáři oproti chlapcům, kteří považují četbu za nudnou (čt24.česká televize, ©2018). Důvody, proč děti nečtou, jsou u každé věkové skupiny odlišné. Podle průzkumu z roku 2018 jsou děti ve věku 6-8 let nejsilnější čtenářskou skupinou. Až 58 % odpovědělo, že čtení je zábava. Pouze 16 % z dotazovaných si myslí, že čtení je nuda. Jedna třetina také uvedla, že je nutí rodiče.

Nečtenářství je u mladších dětí dáno hlavně věkem, jedná se především o prvňáčky. Odrazuje je nedostatek čtenářských zkušeností. Pro některé jde o příliš namáhavou aktivitu a raději se věnují něčemu zábavnějšímu. U starších dětí ve věku 9-14 let jsou výsledky podobné. Polovinu z nich četba baví a stále přetrvává vliv rodičů. Oproti mladší skupině si více uvědomují důležitost čtení pro další vzdělávání. Velkým konkurentem knih se stává internet. Třetina starších respondentů odpověděla, že si vše potřebné dohledají na internetu, a proto knihy jako zdroj informací nepotřebují. Mladiství ve věkovém rozmezí 15-19 let nejčastěji nečtou z důvodů nudy, špatného výběru žánru nebo nevhodného výběru vzhledem k jejich věku. Knihu odloží i kvůli příliš dlouhým a podrobným popisům, zastaralému jazyku či stylu díla (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s.47-59).

O výběru literárního žánru rozhoduje psychický vývoj dítěte. Děti v předčtenářském věku se soustředí na různá říkadla nebo předčítané pohádky (Čeňková, 2006, s.12). Během dospívání se kromě fyziologických změn dostaví i změny psychické. V tomto období se umocňují čtenářské preference s ohledem na individuální zájmy a potřeby, které plynou z osobnostního vývoje. Ve složitém období dospívání hledají lidé vzor, se kterým by se ztotožnili, vzhlíželi by k němu. Obvykle se vzorem stávají rodiče nebo někdo z okolí, v některých případech se jejich idolem stane literární postava. Skrze četbu s ním prožívá všechna dobrodružství, bolesti ale i vítězství. Hrdina mu může pomoci interpretovat problém do reálného světa a nabídnout způsoby řešení. Literární svět nabízí únik z reality všedních dní do smyšleného světa, kde se promítají čtenářova přání a touhy.

Výběr konkrétního díla se liší i v případě pohlaví. Dívky si obvykle vybírají romány s ženskými hrdinkami, ale neodmítají ani hlavní mužské postavy. Chlapci ženské postavy odmítají a vybírají si především díla s mužskými hrdiny, obvykle se zaměřují na dobrodružný

nebo fantasy žánr. Dívčím se přisuzuje žánr dívčích románek, ale v posledních letech se poměry změnila a žánr fantasy se stal genderově neutrální (Bubeníčková, 2011, s.15-11).

4. Faktory ovlivňující dětského čtenář

Čtení lze vnímat jako socializační médium. Jsme k němu v průběhu života přiváděni a zároveň nás společensky propojuje. I když můžeme na samotný akt čtení pohlížet jako na zcela individuální záležitost, není tomu vždy tak. Rádi mezi sebou sdílíme nově nabyté informace z knih, ať už z odborné nebo beletristické literatury, pomocí diskuzních fór či autorských besed.

Do sociálního sdílení patří i předčítání dětem, což bývá úplně první kontakt mezi dětmi a knihou. Škola je vnímána jako instituce, kde se děti naučí číst a vytvoří si vztah ke knihám, ale reálně jen umocní zárodky, které do nich vložila rodina. Třetím důležitým faktorem je veřejná knihovna.

Všechny uvedené formy mají svou důležitou úlohu při výchově nového čtenáře. Aby se výchova povedla a dítě ke čtení přistupovalo s nadšením, musí mezi formami probíhat vzájemná provázanost. Měly by o sobě vědět a snažit se spolupracovat. U čtenářské socializace je ale nejdůležitější hlavně začátek čtenářské cesty, kterou má na starost rodina, bez ní je další cesta ke knize podstatně složitější (Trávníček, 2019, s.22-28).

4.1 Rodina

Vývoj každého nového čtenáře začíná již v útlém věku a zcela zásadní roli v něm zastává rodinné zázemí. Rodiče, sourozenci nebo prarodiče pomáhají vytvářet vztah mezi dětmi a knihou. Listování v ilustrovaných knížkách, předčítání v předškolním věku, knihovnička v pokoji nebo první návštěvy v knihovně, to vše vede k posílení čtenářského kapitálu (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s. 35).

Předčítání v předškolním věku se přikládá důležitost z hlediska budoucího budování vztahu dětí ke čtenářství. Z průzkumu z roku 2018 lze vyčíst, že až 52 % dotazovaných, kteří zároveň uvedli, že jsou vášnivými čtenáři, rodiče nebo prarodiče předčítali. Velký rozdíl byl zaznamenán i v genderovém měřítku. Ženy podle očekávání svým dětem předčítají pravidelně, kdežto muži jen občas (Trávníček, 2019, s. 114–116).

Rodiče sami mohou své potomky nepřímo ovlivňovat tím, že jsou sami aktivními čtenáři. Podle nizozemského sociologa Gerberta Kraaykampa existují dva způsoby čtenářské socializace: imitace a instrukce. Z rodinného zázemí si odnášíme ve velké míře hlavně zážitky a vzpomínky na to, čeho jsme se stali svědky než toho, co nám bylo vnucováno nebo dokonce příkazováno (instrukce). V případě čtenářského kapitálu u nás vítězí způsob imitace. Vybavujeme si obrázek z dětství, kdy jsme viděli rodiče s knihou nebo novinami a podvědomě přistupujeme ke čtení kladně a sami se stáváme dobrovolnými čtenáři.

Během let výzkumů bylo prokázáno, že na rozvoj čtenářství nemá vliv finanční příjem, sociální status, ba dokonce ani úroveň dosaženého vzdělání, ale právě prostředí, které rodiče budují pro své děti.

Samozřejmě nelze s určitostí předpokládat, že když někdo vyrůstá do rodiny s kulturním kapitálem, bude z něj náruživý čtenář. Naopak lidé s nepříznivým čtenářským zázemím se čtenáři stát mohou, jen jejich cesta bude daleko náročnější (Trávníček, 2019, s.138-139).

4.2 Škola

Škola má děti naučit číst, pomoci jim najít si pozitivní přístup ke knihám a smazat pomyslné čtenářské rozdíly, které si žáci přinášejí ze svých rodin. Mnoho rodičů má dojem, že první setkání s knihou by mělo proběhnout právě ve školních lavicích. Takové vnímání je ale mylné. Škola zhodnocuje základy, které již vystavěla rodina. V případech, kdy dochází k prvnímu seznámení s knihou až v první třídě, může dojít k vytvoření velké propasti, obzvláště pokud žák ve čtení příliš nevykuká. Nemá ze svého domácího prostředí převzatý pozitivní postoj ke knižnímu světu, a proto se mu může jevit jako cizí až nepřátelský. Velkým traumatem, které se může nesmazatelně zapsat do mysli takových dětí, je předčítání před celou třídou a následné negativní hodnocení (Trávníček, 2019, s.25-26). Aby se podobně nepříjemné zážitky nestávaly a děti ke knihám přistupovaly s radostí a zájmem, je postava učitele téměř stejně důležitou jako členové rodiny. Měl by umět své studenty upoutat a cíleně je vést ke vzdělání, umět s nimi komunikovat a adekvátně reagovat na jejich čtenářské potřeby (Bubeníčková, 2011, s.14). Reálně se však stává stimulatorem, korektorem či kontrolorem dětského čtení a využívá k tomu povinnou či doporučenou četbu. Z hlediska psychologie výchovy si můžeme přiblížit, jak se dá z pohledu pedagoga k povinné četbě přistupovat, v praxi se rozlišují čtyři edukační modely:

1. model „laissez-faire
2. model „hnětení hlíny“
3. model konfliktní
4. model vzájemnosti

První model se spoléhá na spontánní vývoj dítěte, který probíhá podle vlastních vnitřních pravidel a okolí by do něj nemělo příliš zasahovat. Podle zmíněného modelu si dítě samo rozhoduje o tom, co a z jakých knížek si chce číst nebo mu je čteno. Druhý model přistupuje k dítěti jako k „hlíně“, která se musí teprve vytvarovat. Tudíž je četba daná výchovným programem a dítě do výběru nezasahuje. Konfliktní model je vystavěn na předpokládaném napětí mezi potřebami dítěte a nároky vychovatele (vyučujícího), který je nutný vyřešit, obvykle pomocí systému zákazů, odměn a trestů. U četby se k modelu schyluje např. u hlasitého čtení, kdy je žák buď nucen za trest (vyrušování při hodině) nahlas číst před celou třídou nebo naopak je hlasité čtení za odměnu (povedený sloh). Závěrečný model je nejideálnější možností výuky. Je založen na vzájemné spolupráci a komunikaci dítěte s vyučujícím, kdy probíhá plnění společných úkolů, výměna názorů a získaných zkušeností. V praxi by učitel přestal důrazně trvat na splnění daných osnov a více se zajímal o názory a vkus svých studentů (Trávníček, 2019, s.139-140).

Podle průzkumu z roku 2018 není vztah dnešních studentů k povinné četbě pozitivní. Obecně platí, že oblíbenost povinné literatury postupně klesala napříč generacemi. Nejstarší z nich (65+) projevili nejvíce pozitivní stanovisko. Proč dnešní žáci přistupují k povinné četbě s nechutí? Důvodů najdeme hned několik. Prvním z nich je sama instituce, škola. Dalším jsou čtenářské deníky, které učitelé využívají ke kontrole přečtené literatury. Část studentů je vnímají jako školu samotnou, jako nepříjemnou povinnost, jiná část jim vyčítá nemožnost zasahovat do vlastního výběru knih (Trávníček, 2017, s.258-259). Právě omezenost výběru, neochota otevřít se novým žánrům, které by mladé čtenáře zaujaly více, je největším kamenem úrazu. Přílišné trvání na faktech, autoritativní přístup k výuce a nápadné preferování „vysoké“ literatury má za následek zvyšující se nezájem dětí nejen o povinnou literaturu, ale o četbu obecně. Vytváří se bohužel i již zmiňovaný čtenářský genderový rozdíl. Upřednostňováním krásné literatury se formuje hlavně ženský (dívčí) čtenářský vzorec. Mužskou (chlapeckou) část by mohlo přivést ke čtení zařazení více cestopisů, životopisů nebo komiksů (Trávníček, 2019, s. 141).

Obětí zavedeného systému povinné četby nejsou pouze děti, ale i literatura samotná. Mnoho kvalitních děl zůstane nepřečtena, protože si jejich potencionální čtenáři k nim nikdy

nenajdou cestu. Kromě pocitu povinnosti je na vinně i nesprávné načasování. Za úkol ji žáci dostávají ve věku mentálního vývoje, kdy je pro ně přirozené odmítat, a to především autority, kterým příliš nedůvěřují, což je pro ně škola (Trávníček, 2017, s.258-261).

Rodina zůstává nejdůležitějším prvkem ve vývoji nového čtenáře, ale škola, jako druhé nejdůležitější médium, také zcela nasmazatelně přispívá do celkového čtenářského kapitálu (Trávníček, 2019, s.126).

4.3 Knihovna

Knihovna doplňuje pomyslný trojlístek čtenářské socializace. Vyvažuje nedostatky, které mohou nastat při získávání knih – nedostatečný obsah domácí knihovny, potřeba odborné literatury pro studijní/pracovní účely nebo finanční situace, kdy je kniha příliš drahá ke koupi. Návštěva knihovny je činností dobrovolnou (Trávníček, 2019, s.27).

Podobně jako na čtení obecně, se názor na knihovny utváří především v rodině. Většina rodičů si uvědomuje důležitost knihovnické instituce pro rozvoj čtenářství. Obvykle první návštěva knihovny, kterou děti zažijí, proběhne po boku člena rodiny.

Během let se postupně vyvíjí poslání knihovny. Nejedná se již jen o budovu, ve které si můžeme za určitých podmínek vzít knihu domů. Klade se stále větší důraz na vzdělávací funkci. Spolupracují se školami, základními i středními, se kterými připravují různé vzdělávací aktivity na podporu čtenářství (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s. 111) Důležitou roli nejen při plánování a realizaci projektů, ale i v knihovně jako takové, zastává knihovnice. Využívají své odborné znalosti, aby se stali průvodci a nezaujatými poradci, kdy si návštěvník není úplně jistý, jaký žánr by si přečetl nebo by chtěl poradit, jaký autor je zrovna aktuální. Čtenáři k nim mají důvěru, necítí se být manipulováni okolím, což u dětí, a hlavně studentů, může platit dvojnásob, protože na ně knihovnické nevyvíjí tlak jako rodiče nebo škola (Trávníček, 2019, s.27).

Knihovna nabízí širokou paletu služeb, kromě půjčování tištěných knih a časopisů, jí lidé využívají jako studovnu, chodí si kopírovat dokumenty, půjčují si e-knihy a nespornou výhodou jsou i meziknihovní výpůjčky. Děti oceňují přístup k internetu.

Jak již bylo zmíněno, knihovny pořádají také vzdělávací akce a různé kulturní pořady, např. besedy s autory, předčítání pro děti nebo přednášky na různá témata (Trávníček, 2019, s.64). I přes názory, že je knihovna v době internetu zbytečná, vnímají děti starší deseti let a mladiství do devatenácti let prostředí knihovny pozitivně (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s. 131). Nejčastějšími důvody, proč do ní nechodí, je především s věkem se zvyšující nedostatek času, výměna knih mezi vrstevníky, či chybějící knihovna v okolí

(Trávníček, 2019, s.65). Klesající počet knihoven byl zaznamenán převážně mezi lety 1985-1990, kdy docházelo k uzavírání v malých obcích, rušily se menší pobočky nebo se přistupovalo ke slučování (Trávníček, 2010, s.95).

Knihovny, které zůstaly, nabízejí svým návštěvníkům všech věkových kategorií opravdu mnoho příjemných služeb. Ti si váží klidu, příjemného prostředí, a hlavně znalostí a vřelého přístupu knihovníků (Friedlaenderová, Landová, Prázová, Richter, 2018, s. 131).

5. Celostátní aktivity na podporu čtenářství

Rozvoj dětského čtenářství je úkolem těžkým, ale velmi důležitým. V České republice existuje mnoho spolků a organizací, které se rozhodly se daným úkolem zabývat, buď v oblastním nebo dokonce i v celostátním měřítku. Jedná se především o městské a regionální knihovny, které jsou pod patronátem *Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky* (SKIP). Dále se zapojují i sami nakladatelé prostřednictvím svých knižních klubů, aplikací nebo tematických akcí (Brožová, 2017, s.25).

5.1 Noc s Andersenem

Největší akce na podporu dětského čtenářství v České republice. Vznikl zásluhou Klubu dětských knihoven SKIP.

První noc proběhla dne 2. dubna 2000 v uherskohradištské knihovně, tedy den, kdy se narodil dánský spisovatel Hans Christian Andersen a zároveň se slaví Mezinárodní den dětské knihy. Večera se zúčastnilo dvacet dětí. Čekal na ně večer plný her, soutěží, překvapení, a hlavně čtení pohádek. Poté všichni spolu společně přenocovaly v prostorách knihovny. Za přispění KDK SKIP se začalo po republice šířit povědomí o akci. Rok na to už se přespávalo ve 40 knihovnách a v roce 2002 počet narostl na 72 knihoven, přidali se také kolegové na Slovensku. Skutečně mezinárodní akcí se stala v roce 2003, kdy se do programu zapojilo již 153 knihoven v Česku, dále se účastnily děti na Slovensku, čtyři polské bibliotéky a díky rozmachu digitalizace a internetu se zpráva o unikátní noci šířila pomocí elektronické pošty do USA, Švédska, Švýcarska, Maďarska, a dokonce i na daleký ostrov Trinidad.

Letos se uskutečnil již dvacátý ročník a hlavní úkol akce, přiblížit dětem čtení a zároveň jim ukázat, že se jedná o zábavné dobrodružství, bude pokračovat i nadále (nocsandersenem. ©2010-2015).

5.2 Celé Česko čte dětem

Obecně prospěšná společnost *Celé Česko čte dětem* vznikla v roce 2006. Do online registrace se zapojilo již okolo 3000 škol, školek, knihoven, jednotlivců či rodinných a mateřských center. Hlavní myšlenkou bylo budování pevných vazeb v rodinách pomocí společného čtení, jelikož pravidelné předčítání posiluje pouto mezi rodiči a dítětem. Stačí dětem předčítat dvacet minut denně k rozvoji paměti, představitosti, a hlavně emocionálního zdraví (celeceskocdetem. ©2014).

5.3 BOOKO

BOOKO je aplikace pro mobilní telefony nebo tablety, kde jsou k dostání dětské knihy v interaktivní podobě. Aplikace obsahuje neustále se rozšiřující knihovnu. Jednotlivé příběhy jsou obohaceny o přidané funkce, které pomáhají rozvíjet čtenářské dovednosti.

Vývoj aplikace proběhl pod záštitou nakladatelského domu Albatros Media. Spojuje moderní technologie a interaktivní prostředí, které děti zaujme a zároveň společně strávený čas rodičů s dětmi (albatrosmedia. ©2020).

5.4 Rosteme s knihou

Tento projekt svou činnost započal v roce 2005 jako odpověď na znepokojivé výsledky výzkumu čtenářské vyspělosti a celkový pokles zájmu mladistvých o literaturu. Hlavním cílem je zvyšovat čtenářskou gramotnost pomocí různých aktivit jako jsou literární soutěže, ankety, knižní výstavy, besedy s autory, literárně-výtvarné dílny nebo workshopy, které oslovují předškolní a školní mládež. Od počátku jde o nekomerční kampaň, která spolupracuje s profesními a mediálními organizacemi, které se zabývají propagací čtenářství, především jde o knihovny, nakladatele nebo další neziskovky (rostemesknihou. © 2007–2019)

6. Praktická část

6.1 Dotazníkové šetření

Pro sběr dat jsem použila dotazníky. Dotazníky jsem rozdělila do tří skupin: první skupinu tvoří děti od 6 do 12 let, druhou skupinu mladiství od 13 do 18 let a třetí skupinu tvoří dospělí ve věku od 19 do 40 let. Pro první dvě skupiny jsem dotazníky vytiskla a rozdala je v 1. základní škole Dobříš. Pro třetí skupinu jsem využila stránku survio.com a vytvořený dotazník jsem rozeslala pomocí sociální sítě facebook. Ve skupině 6 až 12 let bylo osloveno 40 respondentů, ve skupině 13 až 18 let bylo osloveno 60 respondentů a ve třetí skupině bylo osloveno 40 respondentů.

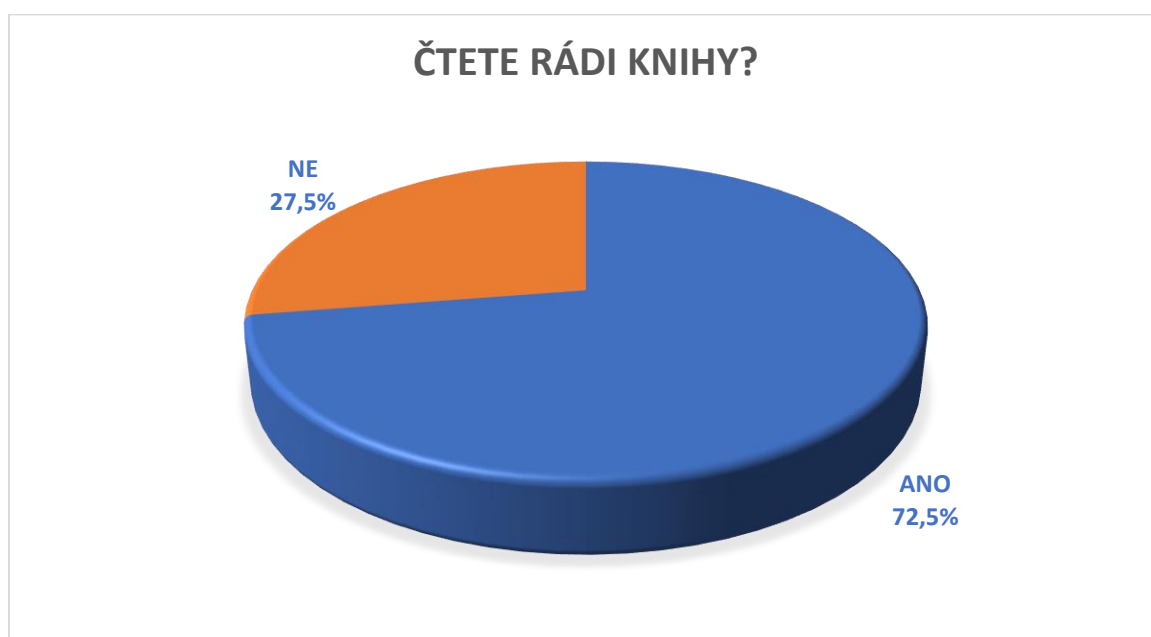
6.2 Skupina 6 až 12 let

Charakteristika respondentů

První skupinu respondentů tvořili žáci 1. základní školy Dobříš ve věku 6 až 12 let bez rozdílu pohlaví. Byly jim rozdány vytisknuté dotazníky. Šetření se zúčastnilo 40 respondentů.

Výsledky dotazníkového šetření ve skupině 6 až 12 let

Graf 1: Otázka č.1 Čtete rádi knihy?

Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu můžeme vyčíst, že 72,5 % respondentů rádi čtou, zbylých 27,5 % se vyjádřilo, že nikoliv.

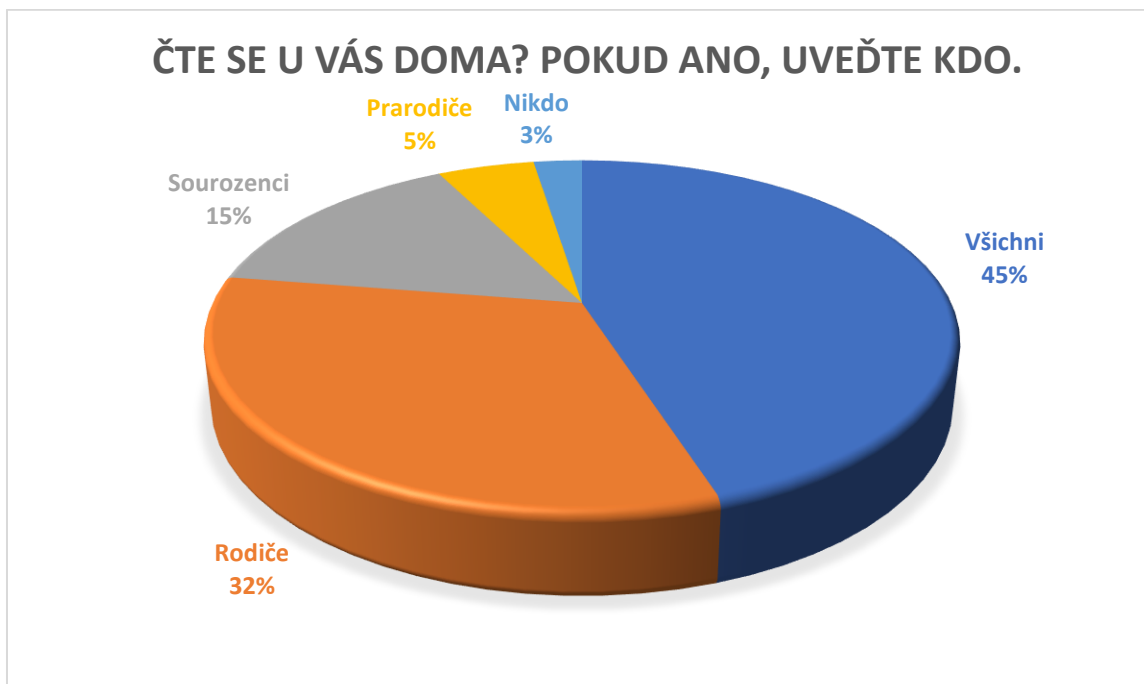
Graf 2: Otázka č.2 Čtou Vám rodiče knihy?

Zdroj: Vlastní šetření

V druhém grafu se 77,5 % respondentů vyjádřilo, že jim rodiče již knihy nepředčítají.

Graf 3: Otázka č.3 Čte se u vás doma? Pokud ano, uveď kdo (rodiče, sourozenci, prarodiče...).

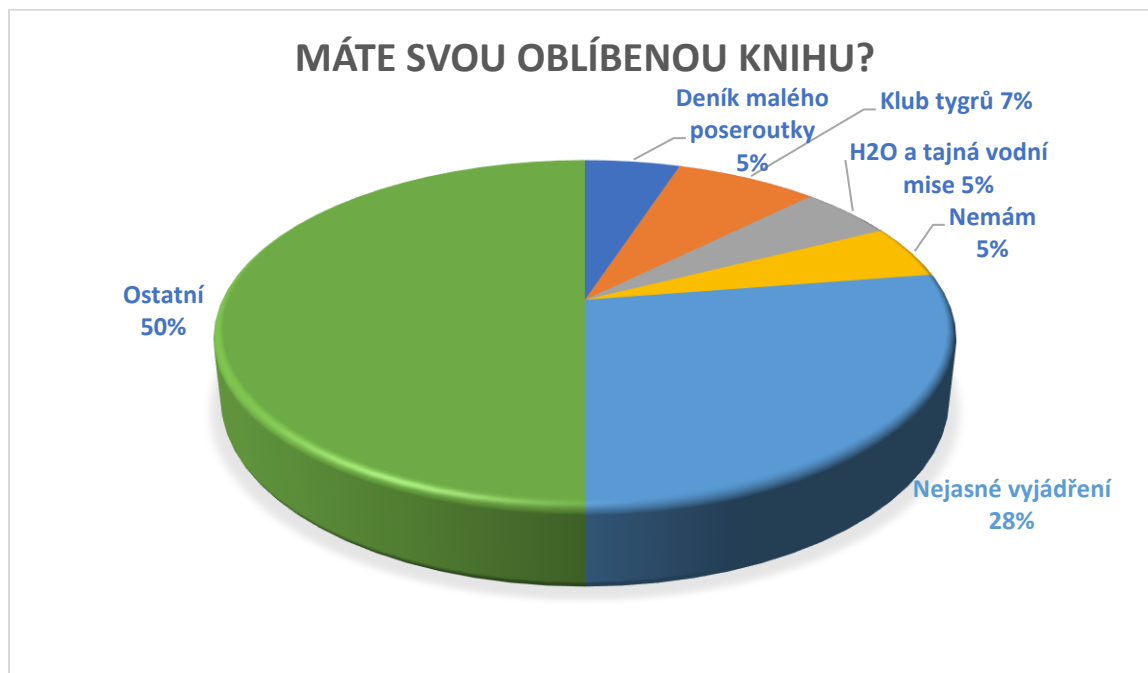

Zdroj: Vlastní šetření

45 % dotazovaných uvedlo, že z vybraného výběru, rodiče, sourozenci, prarodiče, čtou všichni zmiňovaní. Druhou nejpočetnější skupinu, 32 %, tvoří rodiče, 15 % jsou čtenáři sourozenci a 5 % doplňují celek prarodiče. Nečtenáři jsou zastoupeni 3 %.

Graf 4: Otázka č.4 Máte svou oblíbenou knihu? Napište jakou, a důvod, proč je Vaše oblíbená?

Zdroj: Vlastní šetření

Odpovědi na položenou otázku byly velmi různorodé. Nejvíce konkrétní odpovědí byla série *Klub tygrů*, ta se líbí 7 % dotazovaných, dále shodně 5 % má série *Deník malého poseroutky*, díl ze série *H2O a tajná vodní mise* a také odpověď, že dotazovaní nemají konkrétní oblíbenou knihu. 50 % tvoří knihy, které se jako odpověď objevily výjimečně, tj. samostatně. Patří mezi ně knihy *Lola tajnou agentkou*, *Harry Potter a Ohnivý pohár*, *Z deníku kocoura Modroočka*, *Můj milý deníčku*, série *Dvůr trnů a růží* aj. Důvody, proč jsou oblíbené jsou především zábava, napětí, příroda. Objevují se i prvky ztotožnění s postavou nebo výběr knihy podle filmu nebo počítačové hry. 28 % odpovědí neposkytlo jasné vyjádření.

Graf 5: Otázka č.5 Dostáváte knihy k narozeninám nebo k Vánocům? Nebo raději chodíte do knihovny?

Zdroj: Vlastní šetření

Na dvoufázovou otázku č. 5 se 78 % většina vyjádřila, že knihy dostává jako dárek, bližší vyjádření, jestli se tak děje k narozeninám nebo k Vánocům, neproběhlo. 13 % dětí knihy získávají návštěvou knihovny a zbylých 10% knihy nedostává ani formou dárku, ani nenavštěvují knihovny.

Graf 6: Otázka č.6 Máte doma svou vlastní knihovničku?

Zdroj: Vlastní šetření

V otázce 6 se 80 % respondentů vyjádřilo, že doma mají svou vlastní knihovničku.

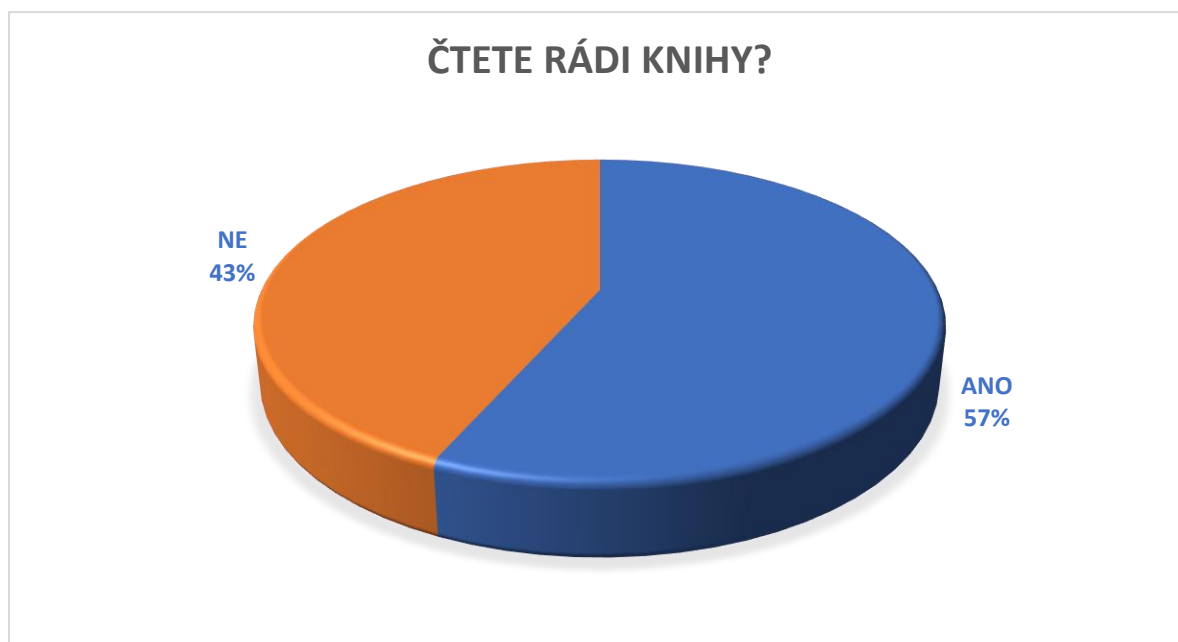
6.3 Skupina 13 až 18 let

Charakteristika respondentů

Druhou skupinu respondentů tvořili žáci 1. základní školy Dobříš a studenti Gymnázia Karla Čapka Dobříš ve věku 13 až 18 let bez rozdílu pohlaví. Byly jim rozdány vytisknuté dotazníky. Šetření se zúčastnilo 60 respondentů. Jedná se o nejpočetnější skupinu dotazovaných.

Výsledky dotazníkového šetření ve skupině 13 až 18 let

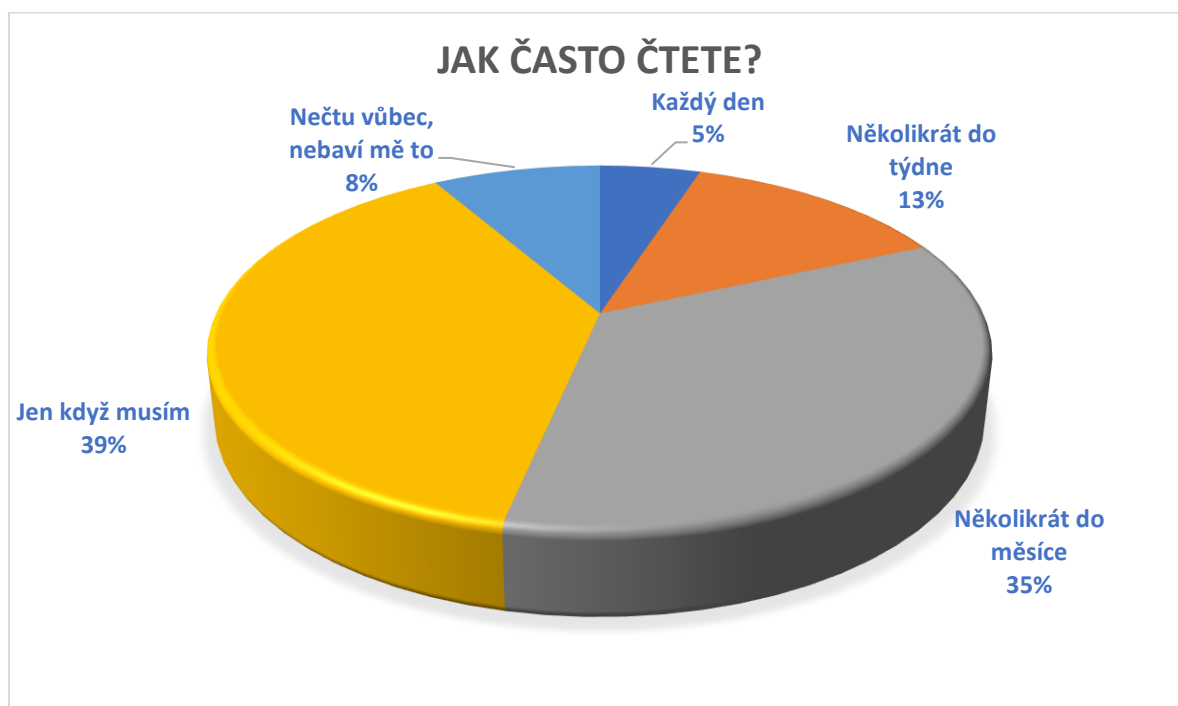
Graf 1.1: Otázka č.1 Čtete rádi knihy

Zdroj: Vlastní šetření

Tady je rozdíl výraznější než u první skupiny. Stále ale přetrvává kladná odpověď a v konkrétním případě se jedná o 57 % dotazovaných.

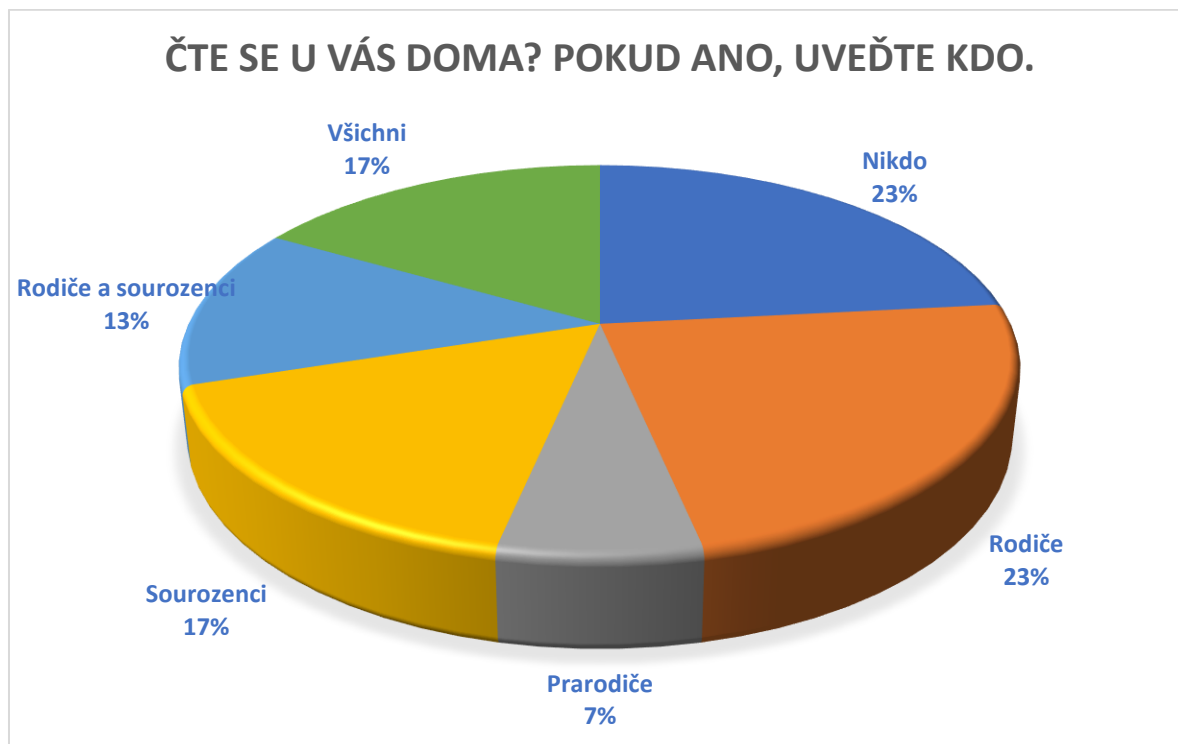
Graf 2.1: Otázka č.2 Jak často čtete?

Zdroj: Vlastní šetření

Při zjišťování frekvence čtení, se 39 % dotazovaných vyjádřilo, že čtou, jen když jsou k tomu donuceni, ať již rodiči nebo potřebou vypracovat úkol do školy. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost několikrát do měsíce, odpovědělo tak 35 % respondentů. Několikrát do týdne čte 13 % dotazovaných a silných čtenářů, kteří se čtení věnují každý den je 5 %. Nečtenáři tvoří 8 %

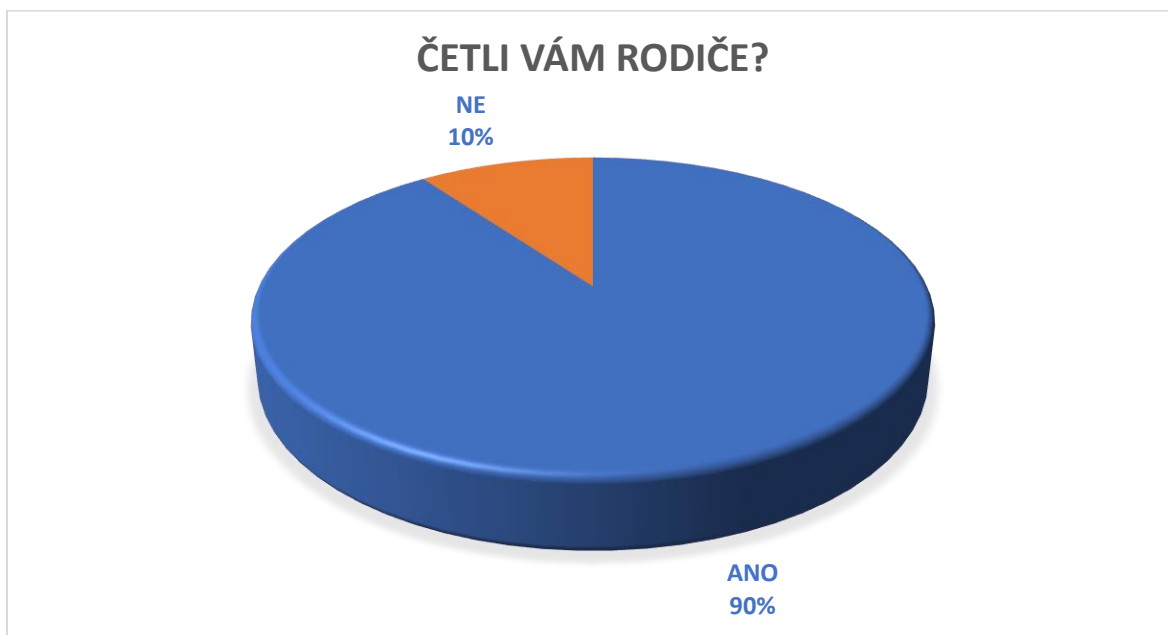
Graf 3.1: Otázka č.3 Čte se u Vás doma? Pokud ano, uveďte kdo (rodiče, sourozenci, prarodiče...)

Zdroj: Vlastní šetření

U druhé skupiny jsou odpovědi na otázku, jestli se u nich doma čte, mnohem rozmanitější. Totožný výsledek, 23 %, vyšel u dvou možností, tj. rodiče a nikdo nečte. Další shoda, 17 %, se objevila u odpovědí sourozenci a všichni z rodiny (rodiče, sourozenci, prarodiče). U druhé skupiny se nově objevila odpověď rodiče a sourozenci dohromady, kterou tvoří 13 %. Celkem doplňuje 7 % respondentů, kteří uvedli, že čtou jejich prarodiče.

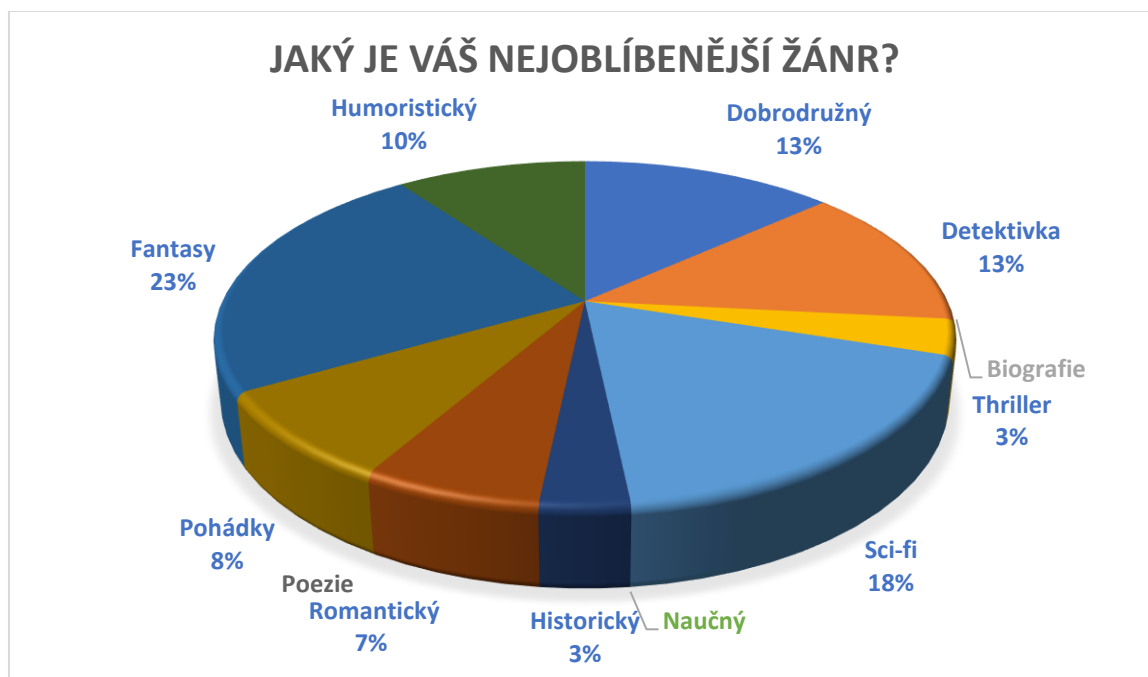
Graf 4.1: Otázka č.4 Četli Vám rodiče knihy?

Zdroj: Vlastní šetření

Odpověď na otázku č.4 je zcela jednoznačná. 90 % dotazovaných se vyjádřilo, že jim rodiče četli. Jasný výsledek dokazuje, že čtenářské zázemí v rodině a předčítání v dětství má za následek pozitivní přístup ke knihám. Podle grafu 4.1 lze vidět, že až 53 % dotazovaných čte pravidelně knihu.

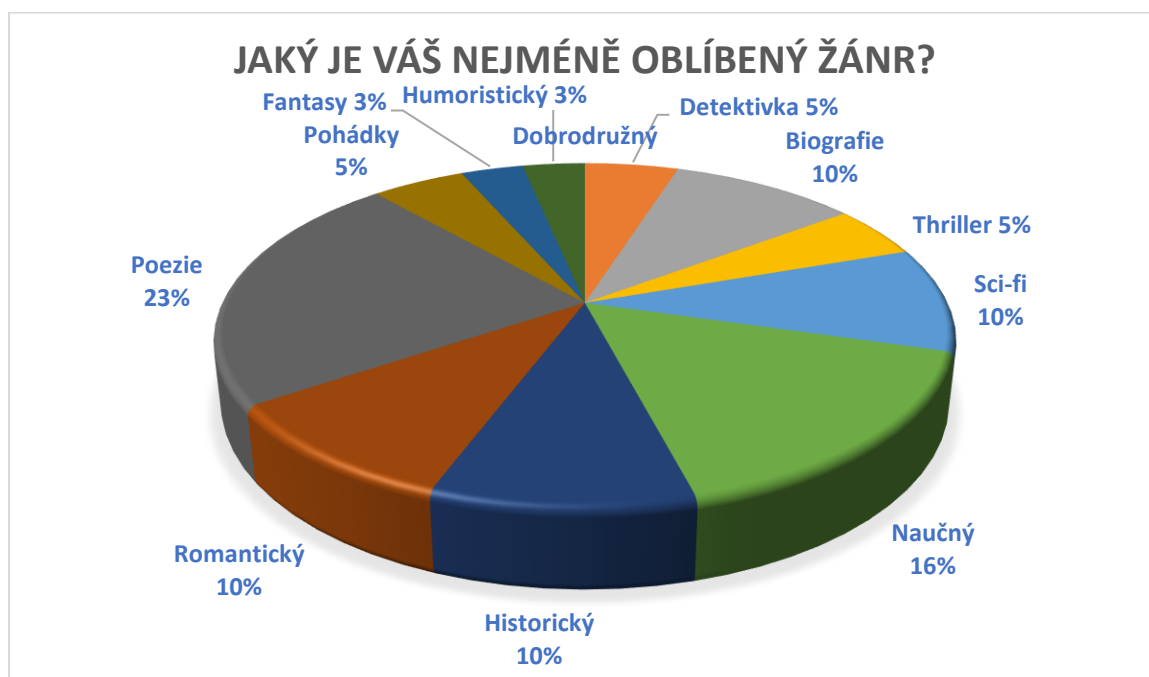
Graf 5.1: Otázka č.5 Jaký je Váš nejvíce a nejméně oblíbený žánr z nabídky: dobrodružný, detektivky, biografie, thrillery, sci-fi, naučný, historický, romantický, poezie, pohádky, fantasy, humoristický?

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 5 měla dvě části, a proto jsem jí rozdělila do dvou grafů. První část zodpovídá otázku, které žánry mají mladiství ve věkovém rozmezí 13 až 18 rádi. Pomyslným vítězem se stal žánr fantasy, jako oblíbený ho označilo 23 % dotazovaných. Sci-fi žánr má rádo 18 % mladistvých. Shodně jsou se 13 % žánry dobrodružný a detektivní. Smysl pro zábavné romány prokázalo 10 % respondentů, kteří za svůj preferovaný žánr označili humoristický. Zájem o pohádky přetrvává u 8 % dotázaných a romantické duše se projeví v 7 % případů. Celek doplňuje se 3 % shodně žánr historický a thriller.

Graf 5.1.1.:

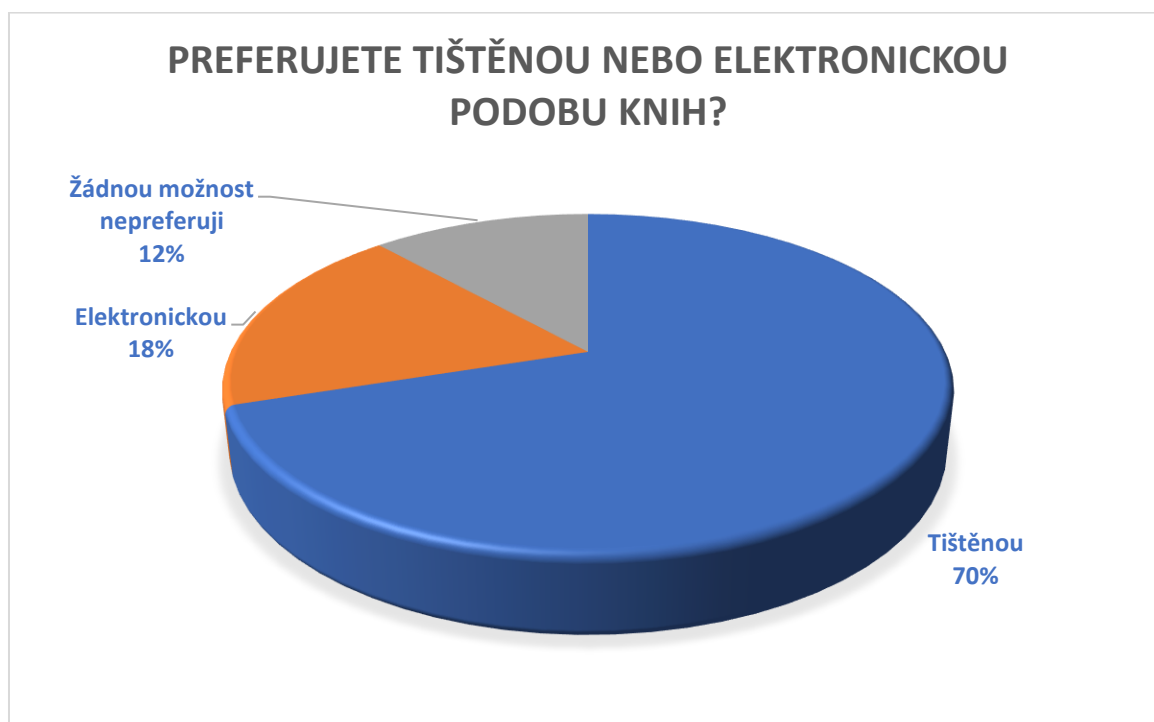

Zdroj: Vlastní šetření

Druhá část otázky se zaměřila naopak na nejméně oblíbené žánry. Zde podle osobního očekávání vede s 23 % poezie. 16 % respondentů se vyjádřilo, že je příliš neoslovil žánr naučný, tedy různé odborné publikace. Shoda 10 % nastala u čtyř případů a to biografie, romantického, historického a sci-fi žánru. Z pohádek již vyrostlo kolem 5 % dotázaných. Stejného výsledku dosáhly i od pohádek zcela odlišné žánry jako je thriller a detektivka. Humoristický žánr označilo za svůj nejméně oblíbený 3 % respondentů.

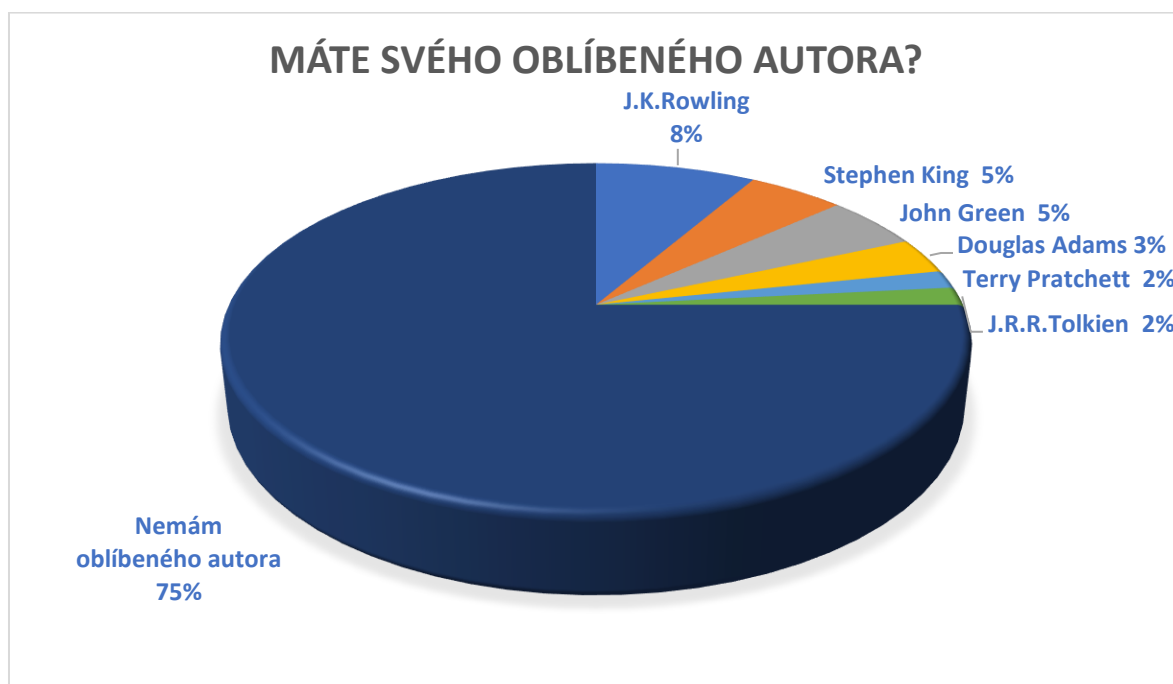
Graf 6.1: Otázka č.6 Preferujete papírovou nebo elektronickou podobu knih?

Zdroj: Vlastní šetření

U 70 % dotazovaných převládá oblíbenost tištěných knih. Jelikož se jedná o generaci, která si osvojila používání nových technologií, setkáváme se i se vzrůstající oblibou knih elektronických, 18 % respondentů uvedlo, že dává přednost elektronické formě. 12 % nepreferuje ani jednu možnost.

Graf 7: Otázka č.7 Máte svého oblíbeného autora?

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č.7 nabídla vcelku jednoznačné vyznění, 75 % dotazovaných uvedlo, že nemají svého oblíbeného autora. Z jmenovaných autorů vede u mládeže autorka Harryho Pottera, Angličanka J.K.Rowlingová, jako oblíbeného autora jí označilo 8 % lidí. V závěsu jsou se shodným procentuálním výsledkem, 5 %, američtí autoři John Green a král hororového žánru Stephen King. Dále jmenovali anglického autora Douglase Adamse, 3 % a shodně po 2 % uvedli anglické spisovatele Terryho Pratchetta a autora fantasy žánru J.R.R. Tolkiena.

Graf 8: Otázka č.8 Napište Vaše tři oblíbené knihy.

Zdroj: Vlastní šetření

Jako předchozí otázka má podobné výsledky i otázka č.8. 35 % respondentů se vyjádřilo, že nemají svou oblíbenou knihu. Nejvíce jmenovaná byla série *Harry Potter*, 12 %. Tím potvrzuje pomyslné vedení anglické autorky J.K. Rowlingové u otázky č.7. Druhou nejčastěji jmenovanou je, podobně jako u skupiny 6-12 let, knižní série *Deník malého poseroutky* od amerického spisovatele Jeffa Kinneyho, zmínilo jí 7 % dotazovaných. V těsném závěsu se objevil román francouzského autora Antoine de Saint-Exupéryho *Malý princ*. Shodně jsou na tom s výsledkem 4 % romány *Papírová města* od Johna Greena, *Stopařův průvodce po galaxii* od již zmiňovaného Douglase Adamse, *TO* od Stephena Kinga a *Zaklínač* od polského spisovatele Andrezeje Sapkowskiho. Se 3 % našla své zastoupení i trilogie *Pán prstenů* od J.R.R. Tolkiena. 21 % respondentů uvedlo jednotlivé tituly, které nenašly mezi ostatními dotazovanými shodu, proto jsou v možnosti ostatní.

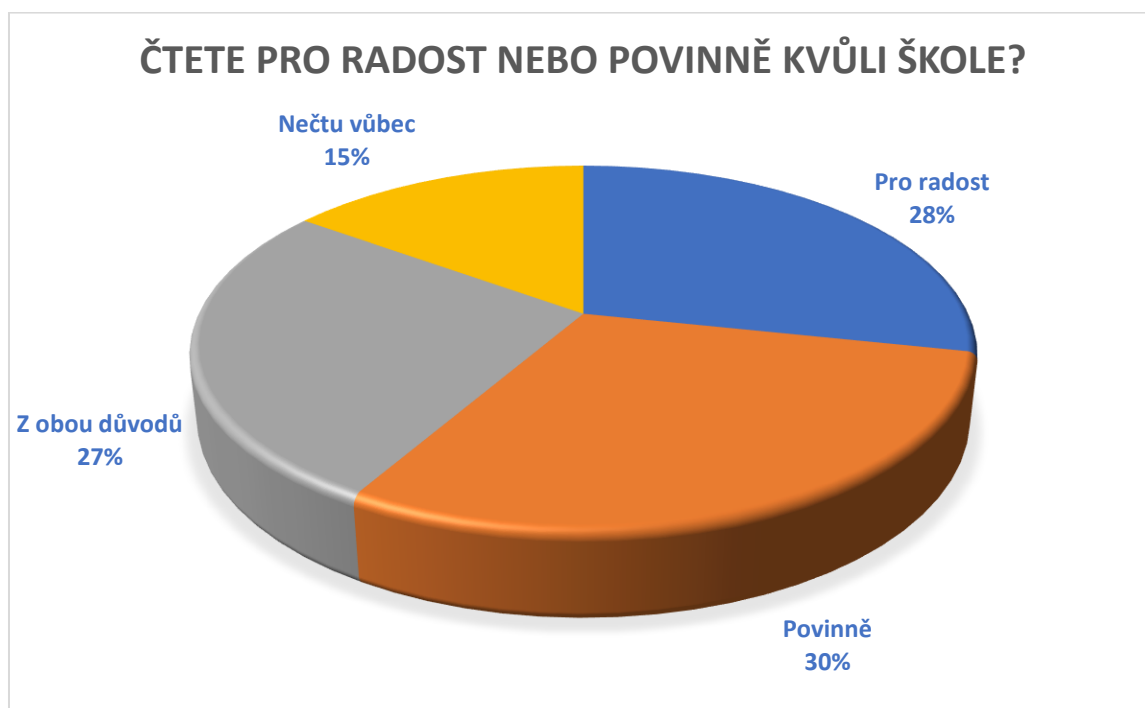
Graf 9: Otázka č.9 Podle čeho si vybíráte knihu?

Zdroj: Vlastní šetření

Nejvíce si mladiství vybírají knihu podle obsahu, tuhle variantu zvolilo 28 % dotázaných. Dále se řídí doporučeními nebo recenzemi, tak se vyjádřilo 15 % lidí. Příslovím „Nesud’ knihu podle obalu“, se neřídí celkem 12 % respondentů. 10 % čtenářů si vybírají tituly podle žánru. Knihu podle autora, počtu stran, názvu nebo např. zadání ve škole si vybere shodně kolem 2 % mladistvých.

Graf 10: Otázka č.10 Čtete pro radost nebo kvůli škole?

Zdroj: Vlastní šetření

Poslední otázka odhalila, že až 30 % mladistvých čte z povinnosti kvůli škole. Pro radost čte až 28 % dotazovaných. Obě možnosti zvolilo 27 % respondentů. Šetření odhalilo i 15 % nečtenářů, kteří se knize nevěnují ani za účelem studia.

6.4 Skupina 19 až 40 let

Charakteristika respondentů

Třetí skupinu respondentů tvořili náhodně zvolení lidé ve věkovém rozmezí 19 až 40 let bez rozdílu pohlaví. Byly jim pomocí sociální sítě facebook rozeslány dotazníky. Šetření se zúčastnilo 40 respondentů.

Výsledky dotazníkového šetření ve skupině 19 až 40 let

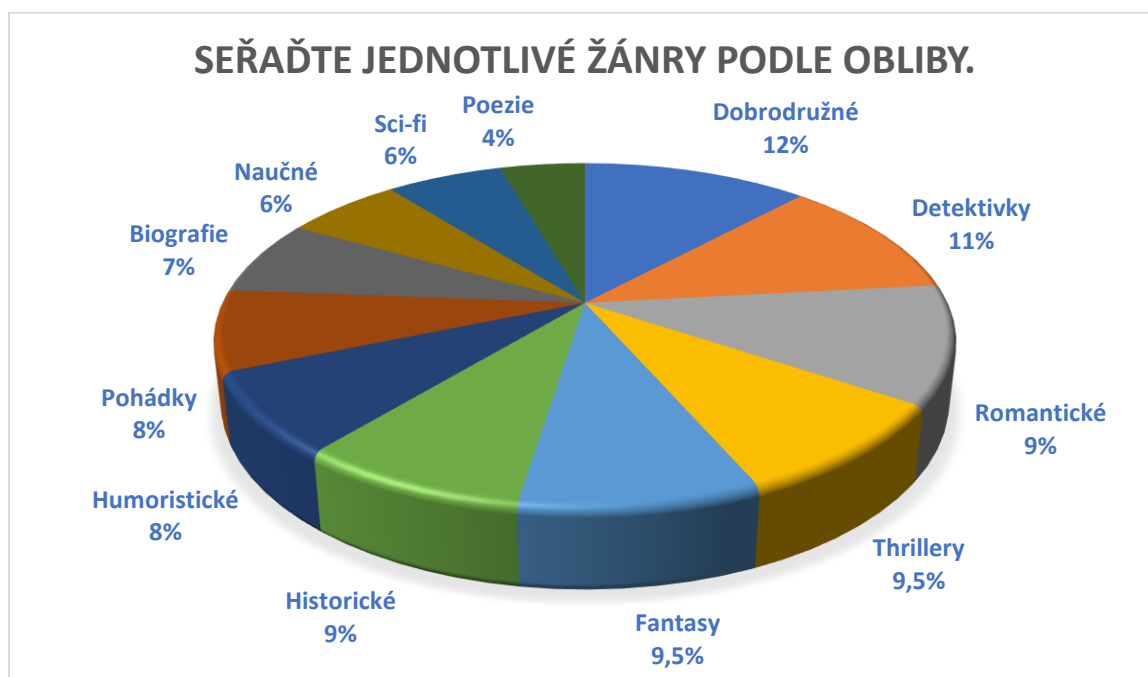
Graf 1.2: Otázka č.1 Jak často čtete?

Zdroj: Vlastní šetření

První otázka se zaměřila na frekvenci čtení u nejstarší skupiny dotazovaných. Nejčastěji se lidé vyjádřili, že čtou několikrát do měsíce, odpovědělo tak 40 %. Druhou nejpočetnější možností je několikrát do týdne, odpovědělo tak 32,5 % dotazovaných. Silní čtenáři, kteří čtou každý den, se objevili v 17,5 % respondentů. 7,5 % lidí se vyjádřilo, že čtou pouze z povinnosti. Pozitivní výsledek je u možnosti nečtu vůbec, kdy si danou možnost zvolilo pouze 2,5 % dotazovaných.

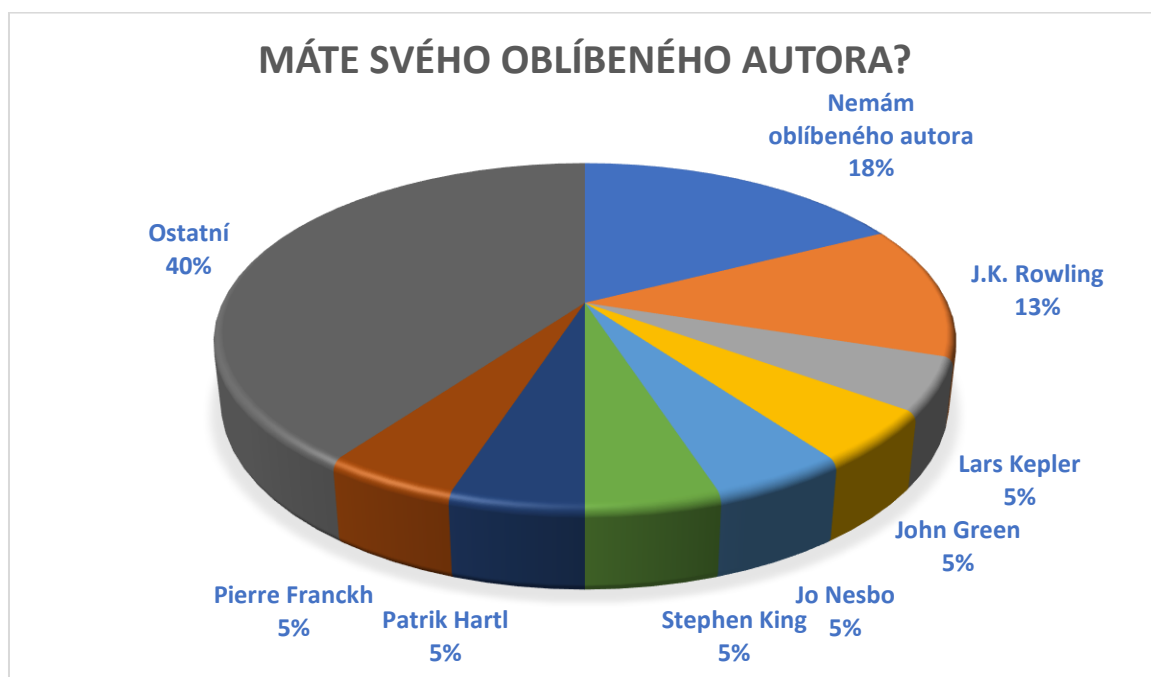
Graf 2.2: Otázka č.2 Seřadte jednotlivé žánry podle oblíbenosti.

Zdroj: Vlastní šetření

Nejstarší skupina dotazovaných si procentuálně vybrala za svůj nejoblíbenější dobrodružný žánr, přesněji 12 % dotazovaných. V těsném závěsu jsou s 11 % detektivky. 9,5 % mají shodně fantasy žánr a thriller. O půl procento méně si získaly žánry opěvující romantické a historické hrdiny. Odlehčené vyprávění v pohádkách a humoristických knihách si oblíbilo shodně 8 % respondentů. Příběhy, které napsal sám život si s radostí přečte až 7 % lidí. Odborné knihy si získaly celých 6 % čtenářů a se stejným výsledkem dopadl i sci-fi žánr. Jako u předchozí skupiny i u těch starších, zkušenějších čtenářů na posledním místě skončila poezie. Cestu k básním si našlo celkem 4 % respondentů.

Graf 3.2: Otázka č.3 Máte svého oblíbeného autora? Napište koho.

Zdroj: Vlastní šetření

Část respondentů se věkově řadí mezi generaci internetovou, není proto takovým překvapením, že nejčastěji jmenovaným autorem se stala britská spisovatelka J.K. Rowlingová. Poprvé se v dotazníku objevuje jméno českého autora, konkrétně Patrika Hartla, jeho dílo má rádo 5 % dotazovaných. Podobně jako ve skupině předešlé, i tady se objevují jména amerických spisovatelů Johna Greena a Stephena Kinga, jejich tvorbu má rádo shodně 5 % respondentů. Norský spisovatel detektivek, Jo Nesbo, byl také v 5 % zmíněn, stejně jako Francouz Pierre Franckh a manželské duo Alexandr a Alexandra Ahndorilovi, kteří společně píšou pod pseudonymem Lars Kepler mají také 5 % dotazovaných čtenářů. 18 % respondentů nemá svého oblíbeného autora. Ve 40 % výsledků jsou uvedeny jednotlivé tituly, které nenašly mezi ostatními dotazovanými shodu, proto jsou v možnosti ostatní.

Graf 4.2: Otázka č.4 Napište Vaše tři oblíbené knihy.

Zdroj: Vlastní šetření

K této otázce měli respondenti možnost napsat tři možnosti, většina těch možností využila. Nejpočetnější zastoupení si opět našla série *Harry Potter*, jako svou oblíbenou knihu jí uvedlo 10 % dotázaných. V průzkumu se objevila i česká stopa, kniha *Hana* od autorky Aleny Mornštajnové si našla 7 % příznivců. Shodně čtenářů, 7 %, má i kniha *Než jsem tě poznala* od britské autorky Jojo Moyesové. Podobně jako u předchozí skupiny, i tady si kniha *Malý princ* od francouzského spisovatele Antoine de Saint-Exupéryho našla početnou základnu čtenářů, 6 % jí označilo jako svou oblíbenou. Objevila se i díla klasická, jako např. *Anna Karenina* od ruského spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého, kterou si vybralo 3 % dotazovaných, dále romány *Na Větrné hůrce* britské autorky Charlotte Brontëové, legendární *Obraz Doriana Graye* irského prozaika Oscara Wilda nebo válečný román Ericha Marii Remarquea, *Na západní frontě klid*, shodně uvedlo 2 % respondentů. 2 % si oblíbilo i román o putování pastýře za svým snem, *Alchymista*, od velmi populárního brazilského spisovatele Paula Coelho. Překvapením se může jevit motivační kniha *Jak si správně přát* od francouzského autora Pierra Franckhe. 57 % titulů bylo zařazeno do možnosti ostatní, protože se nenašla mezi ostatními dotazovanými shoda alespoň ve dvou případech.

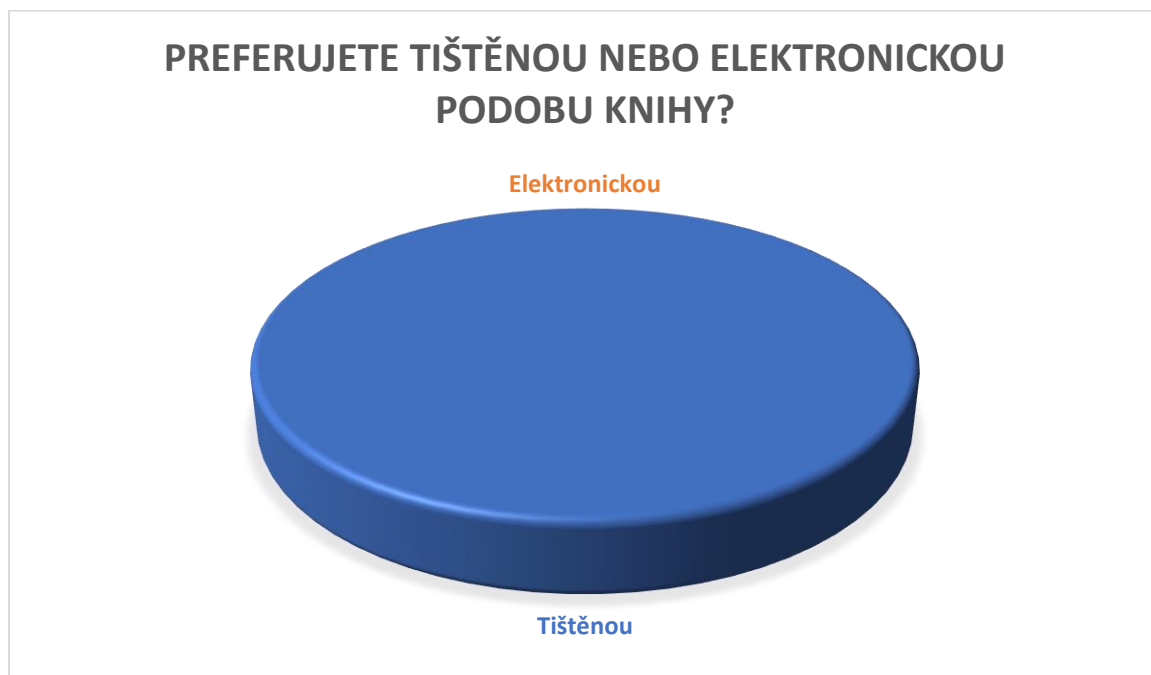
Graf 5.2: Otázka č.5 Podle čeho si vybíráte knihu?

Zdroj: Vlastní šetření

Nejvíce respondentů, 37,5 %, se vyjádřilo, že si knihu vybírá na doporučení. Druhá nejvíce vybíraná možnost byla podle obsahu, tak odpovědělo 35 %. Starší skupina se od předchozí liší také přístupem k autorovi, celých 10 % se rozhodne číst novou knihu podle toho, kdo jí napsal, skupina 13 až 18 let se autorem řídí jen ve 2 %. Třetím nejčastějším důvodem výběru je žánr a celek uzavírá výběr podle žebříčku na různých internetových stránkách zaměřených na literaturu, podle něho se rozhoduje až 5 % dotázaných.

Graf 6.2: Otázka č.6 Preferujete tištěnou nebo elektronickou podobu knihy?

Zdroj: Vlastní šetření

Odpověď na otázku č.6 je u třetí skupiny zcela jednoznačná. 100 % dotazovaných se vyjádřilo, že preferuje tištěnou podobu knihy. Naprostý rozdíl od předcházející skupiny, kdy se 18 % dotazovaných mladistvých vyjádřilo, že upřednostňuje formu elektronickou.

Graf 7.1: Otázka č.7 Čtete raději prózu nebo poezii? Proč?

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č.7 nabídla jednoznačný výsledek, 90 % dotazovaných čtenářů se vyjádřilo, že upřednostňuje prózu, kvůli jednotnému ději, lepšímu porozumění a odpočinkovější formě vyprávění. Poezii dotazovaní odmítají kvůli neschopnosti jí porozumět, časové náročnosti a mnoho z nich si k ní nenašlo svou cestu. Našlo se 5 % dotázaných, kteří naopak na poezii oceňují její hloubku. 2,5 % respondentů si přečtou obojí a zbylých 2,5 % nečte vůbec.

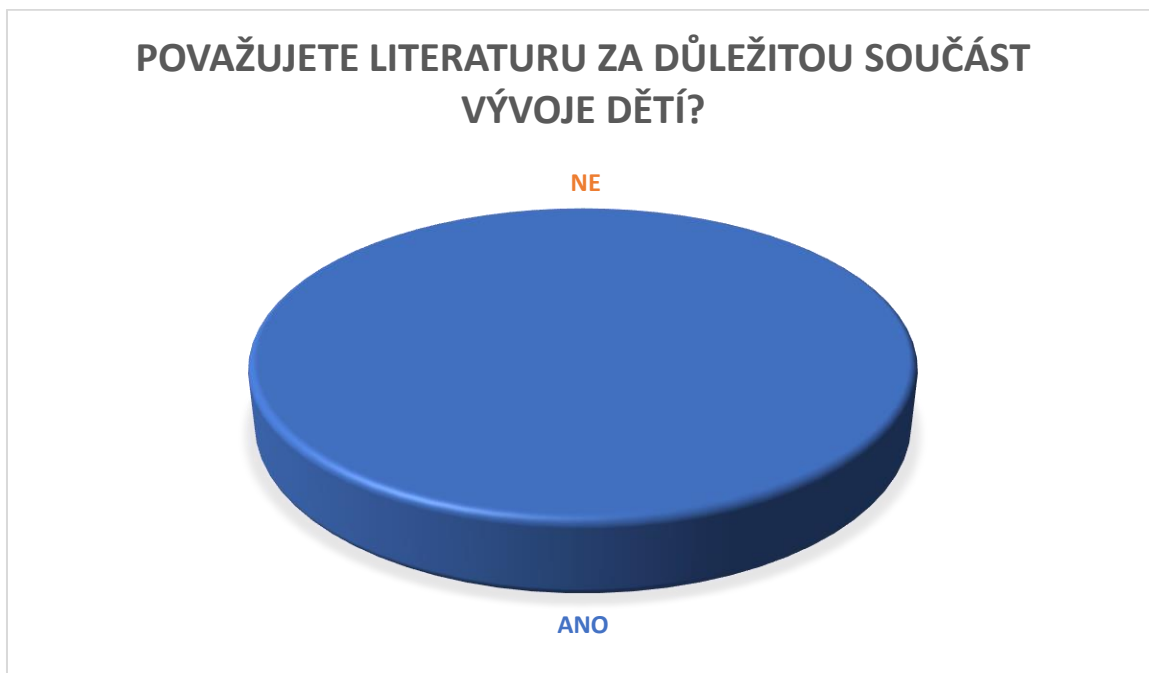
Graf 8.1: Otázka č.8 Čtete raději krásnou nebo odbornou literaturu? Proč?

Zdroj: Vlastní šetření

75 % respondentů se vyjádřilo, že preferují druh krásné literatury, protože si u ní odpočinou a odborné publikace mají spojené hlavně s povinností. 15 % dotazovaných naopak uvedla, že si rádi přečtou něco odborného, jelikož se rádi vzdělávají a mnoho informací se jim hodí k zaměstnání. 7 % lidí, kteří odpověděli, že si čtou obojí, tvoří hlavně studenti, kteří musejí číst odborné učebnice. 3 % nečte vůbec.

**Graf 9.1: Otázka č.9 Považujete literaturu za důležitou součást vývoje dětí?
Proč?**

Zdroj: Vlastní šetření

Zcela jednomyslně se dotazovaní vyslovili na otázku, zda považují literaturu za důležitou pro rozvoj dětí, 100 % kladných odpovědí. Jako důvody uvedli rozšíření slovní zásoby, zlepšení gramatických dovedností, rozvoj představivosti a zvědavosti. Mnozí se také vyjádřili, že se jedná o příkladný způsob zábavy. Jiní oceňují socializační hledisko četby a domnívají se, že se děti mohou z knižních příběhů poučit.

7. Shrnutí dotazníků

Dotazníkové šetření bylo rozděleno do tří skupin podle věkového rozpětí bez rozdílu pohlaví. První skupinu tvořili žáci 1. základní školy Dobříš ve věku od 6 do 12 let. U nich se nadpoloviční většina vyjádřila, že si sami čtou knihy, rodiče už jim knihy nepředčítají. Velké množství malých čtenářů pochází z rodiny se silným čtenářským kapitálem, kde nejenom, že rodiče, sourozenci nebo případně prarodiči se četbě sami věnují, ale i podporují v činnosti své potomky koupí knih jako dárku nebo chodí s dětmi do knihovny. Svou vlastní knihovničku má doma až 80 % z nich. Výběr knih je u nich rozmanitý.

Druhou skupinu tvořili mladiství žáci 1. základní školy Dobříš a studenti Gymnázia Karla Čapka Dobříš ve věku 13 až 18 let bez rozdílu pohlaví. Knihu si přečte lehce nadpoloviční většina z nich. Frekvence čtení je u většiny několikrát do měsíce, roste u nich bohužel častěji nechut' ke čtení a knihu si vezmou do ruky jen z povinnosti. Přesto se téměř většina z nich vyjádřila, že pocházejí z rodiny, kdy je běžné se věnovat četbě a kde jim jako malým dětem rodiče předčítali. Co se žánru týče, odpovědi byly velmi pestré. Převládají žánry, které jsou náročné na čtenářovu představivost jako fantasy, sci-fi a dobrodružné knihy. K otázce elektronických knih se stavějí otevřeněji, až 18 % jim dává přednost před tištěnou podobou. Jejich srdce si získala britská autorka J.K. Rowlingová a američtí spisovatelé John Green a Stephan King. Knihu si vybírají nejčastěji podle obsahu a na základě doporučení či obalu knihy.

Poslední skupinu tvoří náhodní respondenti ve věku 19 až 40 let bez rozdílu pohlaví. Dotazník jim byl poslán přes sociální síť facebook. Jedná se již o zkušené čtenáře, kteří se mu věnují až několikrát do týdne. Z žánrů u nich vede dobrodružství, napětí u detektivních příběhů nebo zamilované romány. Autory si vybírají pečlivěji, podobně jako u předchozí skupiny u nich vede J.K. Rowlingová a dvojice Stephan King a John Green. Oceňují ale i českou tvorbu, konkrétně dílo Patrika Hartla a titul *Hana* od Aleny Mornštajnové. Ke klasickým titulům mají kladný přístup. Knihu si vybírají podle doporučení, obalu, autora a využívají i nová média, např. internetové žebříčky. Odmítají elektronické knihy a zcela jasně dávají přednost tištěné verzi. Zcela jasně se shodli i na důležitosti literatury pro vývoj dítěte jako média, které rozšiřuje slovní zásobu, pomáhá dětem s gramatikou a v neposlední řadě jim pomáhá rozvíjet představivost.

8. Závěr

Bakalářská práce na téma „Literatura jako součást života dítěte“ se v teoretické části soustředila na přiblížení čtenářského prostředí v České republice z pohledu historického až po současnost. Knihu jako hlavní zdroj zábavy začal postupem vytlačovat příchod digitalizace. I když byl zaznamenán pokles frekvence čtení, hlavně u mládeže, nejedná se o zcela alarmující zprávu. Dále se práce zaměřila na hlavní faktory, které ovlivňují dětskou čtenářskou socializaci a byly vyjmenovány důležité celostátní akce, zaměřující se na podporu čtenářství. V teoretické části byla použita metoda analýzy informací z odborné literatury.

Praktická část se zaměřovala na zpracování výsledků dotazníkového šetření, které probíhalo u tří skupin respondentů. Pro první dvě skupiny byly vytvořeny dotazníky, které byly vytištěny a rozdány během října v 1. základní škole Dobříš a na Gymnáziu Karla Čapka Dobříš k vypracování. Dotazník pro třetí skupinu byl vytvořen přes webovou stránku survio.com, poté byl rozeslán přes sociální síť facebook. Vyplnění bylo zcela dobrovolné. Dotazník bylo možné vyplnit během období tří měsíců, od prosince do března. Výsledky byly zaznamenány a detailně zpracovány.

Hlavním účelem bakalářské práce bylo přiblížit dětský čtenářský svět. Zjistit, jestli se dnešní děti a mládež věnují knize, když existuje tak velká konkurence jako je internet. Při psaní bylo prokázáno, že rodinné zázemí je tím úplně nejdůležitějším faktorem, který napoví, jestli z dítěte vyroste čtenář.

9. Seznam použitých zdrojů

9.1 Tištěné publikace

BROŽOVÁ, Květa. *Výchova dětí ke čtenářství na základní škole*. České Budějovice, 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce PhDr. Vít Erban, Ph.D.

BUBENÍČKOVÁ, Petra. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-165-5.

CARRIÈRE, Jean-Claude. *Knih se jen tak nezbavíme*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0266-6.

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-x.

FRIEDLANDEROVÁ, Hana, Irena PRÁZOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti a mládež jako čtenáři 2017*. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-804-8.

CHALOUPKA, Otakar. *Příruční slovník české literatury od počátků do současnosti*. Brno: Centa, 2005. ISBN 80-86785-03-3.

SEGI LUKAVSKÁ, Jana, ed. *Dítěti vstříc: teorie literatury pro děti a mládež*. Brno: Host, 2018. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7577-413-2.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize : (2007)*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-270-1.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011. ISBN 978-80-7294-515-3.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-994-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-88069-50-8.

9.2 Elektronické zdroje

Naše projekty | Albatrosmedia.cz. Albatrosmedia.cz - knihy, internetové knihkupectví | Albatrosmedia.cz [online]. Copyright © Albatrosmedia.cz, Albatros Media a.s. [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/c/nase-projekty/>

poslání. Celé Česko čte dětem [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>

České děti čtou víc než v minulosti, překvapila velká studie. U mládeže však literaturu vytlačují sociální sítě — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2364262-ceske-deti-ctou-vic-nez-v-minulosti-prekvapila-velka-studie-u-mladeze-vsak-literaturu>

Noc s Andersenem. Noc s Andersenem - Vítejte [online]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>

Aktivity kampaně | Rostemesknihou.cz. [online]. Copyright © 2007 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/aktivity-kampane/>

Dotazník zdarma | Vytvořit online dotazník | Survio.com. [online]. Copyright © Copyright 2012 [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

10. Seznam grafů

Graf 1: Otázka č.1 Čtete rádi knihy?	22
Graf 2: Otázka č.2 Čtou Vám rodiče knihy?	23
Graf 3: Otázka č.3 Čte se u vás doma? Pokud ano, uveď kdo (rodiče, sourozenci, prarodiče...)	24
Graf 4: Otázka č.4 Máte svou oblíbenou knihu? Napište jakou, a důvod, proč je Vaše oblíbená?	25
Graf 5: Otázka č.5 Dostáváte knihy k narozeninám nebo k Vánocům? Nebo raději chodíte do knihovny?	26
Graf 6: Otázka č.6 Máte doma svou vlastní knihovničku?	26
Graf 1.1: Otázka č.1 Čtete rádi knihy	27
Graf 2.1: Otázka č.2 Jak často čtete?	28
Graf 3.1: Otázka č.3 Čte se u Vás doma? Pokud ano, uveďte kdo (rodiče, sourozenci, prarodiče...)	29
Graf 4.1: Otázka č.4 Četli Vám rodiče knihy?	30
Graf 5.1: Otázka č.5 Jaký je Váš nejvíce a nejméně oblíbený žánr z nabídky: dobrodružný, detektivky, biografie, thrillery, sci-fi, naučný, historický, romantický, poezie, pohádky, fantasy, humoristický?	31
Graf 5.1.1.:	32
Graf 6.1: Otázka č.6 Preferujete papírovou nebo elektronickou podobu knih?	33
Graf 7: Otázka č.7 Máte svého oblíbeného autora?	34
Graf 8: Otázka č.8 Napište Vaše tři oblíbené knihy.	35
Graf 9: Otázka č.9 Podle čeho si vybíráte knihu?	36
Graf 10: Otázka č.10 Čtete pro radost nebo kvůli škole?	37
Graf 1.2: Otázka č.1 Jak často čtete?	38
Graf 2.2: Otázka č.2 Seřadte jednotlivé žánry podle oblíbenosti.	39
Graf 3.2: Otázka č.3 Máte svého oblíbeného autora? Napište koho.	40
Graf 4.2: Otázka č.4 Napište Vaše tři oblíbené knihy.	41
Graf 5.2: Otázka č.5 Podle čeho si vybíráte knihu?	42
Graf 6.2: Otázka č.6 Preferujete tištěnou nebo elektronickou podobu knihy?	43
Graf 7.1: Otázka č.7 Čtete raději prózu nebo poezii? Proč?	43
Graf 8.1: Otázka č.8 Čtete raději krásnou nebo odbornou literaturu? Proč?	44
Graf 9.1: Otázka č.9 Považujete literaturu za důležitou součást vývoje dětí? Proč?	45

Seznam příloh

Příloha č.1: Vzor dotazníku pro skupinu 6 až 12 let

Příloha č.2: Vzor dotazníku pro skupinu 13 až 18 let

Příloha č.1: Dotazník pro skupinu 6-12

1. Čtete rádi knihy? Zaškrtněte prosím správnou možnost.

- a) ANO
- b) NE

2. Čtou Vám rodiče knihy? Zaškrtněte prosím správnou možnost.

- a) ANO
- b) NE

3. Čtete se u vás doma? Pokud ano, uveďte kdo (rodiče, sourozenci, prarodiče...).

4. Máte svou oblíbenou knihu? Napište jakou, a důvod, proč je Vaše oblíbená.

5. Dostáváte knihy k narozeninám nebo k Vánocům? Nebo raději chodíte do knihovny?

6. Máte doma svou vlastní knihovničku?

Příloha č.2: Dotazník pro skupinu 13-18

1. Čtete rádi knihy? Zaškrtněte prosím správnou možnost.

- a) ANO
- b) NE

2. Jak často čtete? Zaškrtněte prosím správnou možnost.

- a) Každý den
- b) Několikrát do týdne
- c) Několikrát do měsíce
- d) Jen když musím
- e) Nečtu vůbec, nebaví mě to

3. Čte se u Vás doma? Pokud ano, uveďte kdo (rodiče, prarodiče, sourozenci...)

4. Četli Vám rodiče knihy? Zaškrtněte prosím správnou možnost.

- a) ANO
- b) NE

5. Jaký je Váš nejvíce a nejméně oblíbený žánr z nabídky: dobrodružný, detektivky, biografie, thriller, sci-fi, naučný, historický, romantický, poezie, pohádky, fantasy, humoristický?

6. Preferujete papírovou nebo elektronickou podobu knih?

7. Máte oblíbeného autora?

8. Napište Vaše 3 oblíbené knihy.

9. Podle čeho si vybíráte knihu?

10. Čtete pro radost nebo povinně kvůli škole?